

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

Мэкъуогъум и 14-р — миграция къулыкъум иофышлэ и Маф

Федеральнэ миграция къулыкъум иофышлэху ыкIи иветеранху лъытэныгъэ зыфэтшIыхэрэр!
Шъуисэнэхъат епхыгъэ мэфэкIым ыкIи Урысыем и Федеральнэ миграция къулыкъу зыгъащэгъэр илгъэс 20 зэрэхуэрэм афэшI тыгу кыддегъу тышгъуфэгъушIо!

Шъуикъулыкъу хэгъэгум ихэбзэхуэмэкIо органхэм ясистемэ изы Iахъышхоу зэрэщытым елгытыгъэу Урысые Федерацием икъэралыгъо фэдэхэр къышгъэгъэгъунэ, къэралыгъо миграция политикэм игъэцкIэн, кощын Iофхэм, IэкIыб къэралыгъохэм ащыпсэхуэрэр хэбзэнчгъу тичIыгу кымыхъанхэм япхыгъэ пшгъэрылгъэхэм язэшIохын шъуилахъышIу хэгъошIыхъэ.

Шъуикъулыкъу иофышIэхэм IэнIэсныгъэишхо зэрэхэлтым, законхэм зэрэдэмыхъхэрэм, шIэныгъэ куурэ опытышхорэ зэралкIэлым яшIуагъэкIэ Федеральнэ миграция къулыкъум Адыгэ РеспубликэмкIэ икътумэ гъэхъагъэ хэлгъу ипшгъэрылгъэр егъэцкIэ, Адыгеим социальнэ зыпкытыныгъэу илгъым игъэпытэн, ащ хэгъошIыгъэишхо афэлажъэ.

Федеральнэ миграция къулыкъум Адыгэ РеспубликэмкIэ икътумэ иофышIэхэм улгъэкIун пшгъэрылгъэр, миграцием ылгъэныкIэ къэралыгъо фэлэ-фаилгъэр зэхэгъэгъэнхэм япхыгъэ пшгъэрылгъэу ялгъэр гъэхъагъэ хэлгъу тапэкIи зэрэгъэцкIэишхэм тичыхъэ телгъэ.

Шъори, шъуигъуспсэхэм, кышгъуэблагъэхэм псауныгъэ пытэ, насып, цыфIэкIэ-псэукIэ дэгъу шъуилэнэ, Адыгэ Республикэм, здытти Хэгъэгъушхоу Урысые Федерацием и апэе ишъуи-IофшIэн текIоныгъагъэхэр цышгъушIынэу тышгъуфэгъушIо!

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
ТХЪАКIУШЫНЭ Аслъан
Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм
и Тхъаматэ игуадзэу IЭЦЭ Мухъамэд

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ и Указ

Адыгэ Республикэм икъэралыгъо наградэхэр афэгъэшъошэгъэнхэм ехылагъ

Адыгэ Республикэм ыпашхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэхэр зэрэщырилгъэхэм ыкIи илгъэсыбэ хуэгъу Iоф зэришIэрэм апэе медаль «Адыгеим и Шыгъуэхъэ» зыфиIорэр КIэрымт Мухъдин Мэдинэ ыкIом — пшгъэдэкIыгъэу ыкIырымкIэ гъуэпкIэ гъэнэфагъэ зилэ обществэу «НЭФ» зыфиIорэм игенеральнэ директор фэгъэшъошэгъэнэу.

Псауныгъэм икъэухуэмэнкIэ гъэхъагъэу ялгъэхэм апэе шытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм инароднэ врач» зыфиIорэр Датхъужь Фатимэт Аслъан ыпхъум — Адыгэ Республикэм псауныгъэм икъэухуэмэнкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ клиникескэ онкологическэ диспансеры» зыфиIорэм иврач шхъалэ игуадзэ; «Адыгэ Республикэм псауныгъэм икъэухуэмэнкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфиIорэр:

Абыдэ Къэралхъан Якъубэ ыпхъум — муниципальнэ учреждениеу «Мыекъопэ районим и Гупчэ район сымэдджышым» имедицинэ сестра шхъалэ;

Ковалев Валерий Иван ыкIом — гурыт профессиональнэ гъэсэнэгъэмкIэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Мыекъопэ медицинэ колледжыр» зыфиIорэм иди-ректор;

Скоков Юрий Михаил ыкIом — Адыгэ Республикэм псауныгъэм икъэухуэмэнкIэ икъэралыгъо бюджет учреждениеу «Адыгэ республикэ клиникескэ перинатальнэ гупчэр» зыфиIорэм иотделение ипашэ;

ХъокIон Сарэ Къэмболэт ыпхъум — псауныгъэм икъэухуэмэнкIэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Ханскэ чIыпIэ сымэдджышыр» зыфиIорэм иврач-невролог.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТХЪАКIУШЫНЭ Аслъан
кIэ. Мыекъуапэ,
мэкъуогъум и 13, 2012-рэ илгъэс
N 134

Алгъэ теуцуагъэх

Тыгуасэ АР-м и Лышхъэу ТхъакIушынэ Аслъан АР-м и Конституционнэ Суд итхъаматэ иIэнатIэ зыгъэцкIэрэ Виктор Купинимрэ исудьяхэм ащышгъу Шьоджэ Азэматрэ зэлукIэгъу адырилгъэ. Непэ якъэбархэм республикэм ипашэ шагъэгъозагъ, зыгъэгумэкIыхэрэ Iофыгъохэр зэшIохыгъэ зэрэхуштым, республикэр Iэпылэгъу зэрафэхушхуштым зэдатегушылагъэх.

* * *

Театрэхэм яя XIII-рэ региональнэ фестивалэу «Кубань театральная-2012» зыфиIорэр мыгъэ Адыгеир ары зыщызэхъагъэр. БлэкIыгъэ шэмбэт мафэм театральнэ IофышIэу ащ хэлажъэхэрэм, ижюри хэтхэм АР-м и Лышхъэу ТхъакIушынэ Аслъан алукагъэ.

— Ащ фэдэ Iофтхъабзэр шы-зэхъащэнэу Адыгеир кызырэхъыгъэр, цыф Iэпэлэсэу, тыди шыгъэлашIэхэрэр тиреспубликэ цыкIу зэрэщызэрэутоиэхэрэр лгъэшгъу тигуапэ, — кышIуагъ

ащ ишIуфэс псалгъэ. — Джащ фэдэу тигуапэ фестивалым изэхъащэхэм ащ игъунапкэхэм нахъ зызэрарагъэушгъомбгъу-гъэр, хэлажъэрэр нахъыбэ зэрэхушгъэр. Ар хабзэ хъунэу, зэпхыныгъэу тилэр пытэнэу тэгъуэ.

Фестивалым ижюри хэтхэу мы зэлукIэгъум хэлажъагъэх театральнэ критикэу, фестива-лэу «Золотая маска» зыфиIорэми ижюри хэтэу, гъэзетэу «Трудым» иобозревателэу Глеб Ситковскэр, театральнэ ыкIи опернэ критикэу Елена Третьякова, театральнэ критикэу, Азербайджан культурэмкIэ изаслуженнэ IофышIэу Валентина Резникова, тигъунэгъу Краснодар краим культурэмкIэ и Департамент иофышIэхэм ащышхэр, нэмыкIхэр. Гүфэбэ-ныгъэ хэлгъу Адыгеир зэрапгъокIыгъэр, Лышхъэм зэрэ-ригъэблэгъагъэхэр, культурэм ащ фэдэу ыналэ зэрэтетыр лгъэшгъу гуапэ зэрэщышхушгъэр ахэм кыхагъэшгъыгъ.

Джащ фэдэу Адыгеим ылгъэныкIэ зэлукIэгъум хэ-

лэжъагъэх АР-м культурэмкIэ иминистрэ игуадзэу Нафиса Васильевар, иотдел ипашгъу Шхъэлэхэу Светланэ, тиар-тист цIэрылохуэ Кукэнэ Муратэ, Зыхъэ Заур, нэмыкIхэр. фести-валыр зэрэклорэм республикэм ипашэ ахэм шагъэгъозагъ. КызыралауагъэмкIэ, этапитIоу ар зтеутыгъ, жьоныгъокIэ-мэкъуогъу мазэхэр ары зы-клорэр. Краснодар, Армавир ыкIи Мыекъуапэ ямузыкальнэ, драматическэ ыкIи кукольнэ театрэхэр фестивалым кыхи-убытэрэ зэнэкIокъухэм ахэла-жъэх. Нахъ класэу, шэклогъу мазэм, спектаклэ анахъ дэгъу-хэр Краснодар кышагъэлгъэ-гъоштых.

ТхъакIушынэ Аслъан фести-валым хэлажъэхэрэм зэкIэми ягъуэхэлхэр къадэхушхуэу къа-фэлгъэуагъ, хъакIэхэм закы-фигъаззэ, Адыгеим ипчъэхэр сыдигъокIи зэрафызэлухыгъэ-хэр къарилуагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Сурэтыр А. Гусевым тыри-хыгъ.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ и Указ

А. Л. Фатинимрэ И. Я. КIыкIымрэ Адыгэ Республикэм ищытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ юрист» зыфиIорэр афэгъэшъошэгъэнхэм ехылагъ

Законностымрэ правопорядкэмрэ ягъэпы-тэнкIэ гъэхъагъэхэр зэралгъэхэм ыкIи илгъэсыбэ хуэгъу Iоф зэралгъэхэр афэшI шытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм изаслуженнэ юрист» зыфиIорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

Фатин Андрей Лев ыкIом — кIалэу Мыекъуапэ ипрокурор, юстициемкIэ совет-ник шхъалэм;

КIыкI Исмахилэ Яхъе ыкIом — Адыгэ Республикэм и Прокурор игуадзэ, юстициемкIэ советник шхъалэм.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТХЪАКIУШЫНЭ Аслъан

кIэ. Мыекъуапэ,
мэкъуогъум и 9, 2012-рэ илгъэс
N 131

Гъэмафэм «сэлам» рахыгъ

творческэ коллективхэм къа-
тыгъэ концертным къэзэрэгъу-
игъэхэр ягуапэу еплъыгъэх.

Сабыхэр зыхэлъжэрэ пара-
дымкIэ мэфэкI Иофтхьабзэр
нэужым лъагъэкIотагъ. Ура-
мэу Краснооктябрьскэм куль-
турэм и Унэу тетым екIолла-
гъэх, зэхэщакIохэм къагъэха-
зырыгъэ джэгукIэ зэфэшъхьаф-
хэм кIэлэцIыкIухэр ахэлэжъа-
гъэх, мультфильмэхэр къафа-
гъэлъэгъуагъэх. Фестиваль-зэ-
нэкъокъухэр, концертхэр къэлэ
гупчэм, зыгъэпсэфыпIэ паркым
ащыкIуагъэх. Ахэм ахэлэжъа-
гъэх республикэм ирайонхэм,
икIалэхэм къарыкIыгъэ кIэлэ-
еджакIохэр. КIэлэцIыкIухэм
мэфэкIым ордэ къыщалауагъ,
къыщышъуагъэх, шархэр ошъ-
огум дагъэбзэгъагъэх.

ПАТИКЪО Анет.

*Сурэтыр Iэшъынэ Аслъан
мэфэкIым къыщытырихыгъ.*

КIэлэцIыкIухэмкIэ гъэмафэр
гушIуагъо, чэфыгъу. Мы мафэ-
хэм республикэм иеджэпIэ ла-
герхэр къызэIуахыгъэх. «Гъэ-
мафэм «сэлам» етэхы» зыфа-
усыгъэ мэфэкI Иофтхьабзэр
муниципальнэ образованиеу
«Къалэу Мыекъуапэ» ипашэ-
хэм а мафэм зэхашагъ.

МэфэкIыр Лениным ыцIэ
зыхьырэ Гупчэм щырагъэ-

жъагъ, кIэлэцIыкIу 900 фэдиз
ащ хэлэжъагъ. Зэхэхэм пэублэ
гушыIэ къыщишIыгъ къалэм
ипашэ игуадзэу Сергей Стель-
мах. Гъэмэфэ зыгъэпсэфыгъо
уахътэр гъэшIэгъонэу кIонэу,
псауныгъэ пыгъэ яIэу, гъэжъагъ-
хэр ашIыхэзэ ыпэкIэ лъыкIо-
тэнхэу ар кIэлэцIыкIумэ къа-
фэлъэуагъ.

Республикэм икIэлэцIыкIу

ЯТIОНЭРЭУ КЪЫХАГЪЭЩЫХ

**Социальнэ ИофшIэм и Мафэ ехъулэу Урысыем
щыкIуагъ зэнэкъокъушхо, субъектхэм зэкIэмэ
яIыкIохэр, ясоциальнэ ИофшIэ анахь дэгъухэр ащ
хэлэжъагъэх.**

Адыгэ Республикэм ИофшIэ-
нымкIэ ыкIи социальнэ хэхо-
ныгъэмкIэ и Министерствэ ип-
ресс-къулыкIу макъэ къызэрэ-
тигъэIугъэмкIэ, Всероссийскэ
зэнэкъокъум теклоныгъэ къы-
щыдзыхыгъэхэм ащыщ уна-
гъом ыкIи сабыхэм социальнэ
IэпыIэгъу ягъэгъотыгъэнымкIэ
чIыпIэ гупчэу «Доверие» зы-
филоу Красногвардейскэм дэ-
тым иIофшIэу Е. В. Чувил-
ка. Номинациеу «Хэушъхьа-
фыкIыгъэ шIухьафтынэу «Иоф-
шIэным творчествэ хэлыныр»
зыфиIорэм Еленэ иIофшIагъэ
къыщыхагъэщыгъ, я 3-рэ чIы-
пIэр къыфагъэщышагъ.

ТызэрэщыгъуазэмкIэ, рес-
публикэм исоциальнэ Иофы-

шIэхэр апэрэп мыш фэдэ зэ-
нэкъокъум зэрэхэлэжъэхэрэр.
Ахэм икIыгъэ илъэсми хагъэ-
унэфыкIырэ чIыпIэ Всероссий-
скэ зэнэкъокъум къыщыда-
хыгъагъ — ятIонэрэ чIыпIэр
къахыгъагъ.

Елена Чувилкам зипсауны-
гъэ пыч фэхъугъэ кIэлэцIы-
кIухэр ары Иоф зыдишIэхэрэр.
Мы учреждением ар 2001-рэ
илъэсым къыщегъэжъагъэу
щэлажэ, кIэлэцIыкIу пэпчъ
иамам къыдилыгътэзэ Иоф де-
шIэ. Анахъэу ар зыпылгыр де-
коративнэ-прикладной искусс-
твэр ары. А лъэныкъомкIэ кIэ-
лэцIыкIухэм ягупшысэ ренэу
хигъэхъоным, щыIэныгъэм идэ-
хагъэ зэхаригъэшIэным мафэ

къэс пылъ. Ащ фэдэ ИофшIа-
кIэм ишIуагъэкIэ, илъэс зэкIэ-
лэыкIохэм республикэм щызэ-
хашэгъэ зэнэкъокъухэм Еленэ
икIэлэ пIугъэхэм яIофшIагъэхэр
къыхагъэщыгъэх, хагъэунэфы-
кIырэ чIыпIэхэр ахыгъэх. Ахэм
яIофшIагъэхэр Зэхэт Араб
Эмиратхэми нэсыгъэх.

Всероссийскэ зэнэкъокъум
теклоныгъэ къыщыдзыхыгъэ
нэгырэ 60-мэ мэкъуогъум и
8-м, мафэм, ащыфэгъушIуагъэх
Урысыем и Къэралыгъо ака-
демическэ театрэ ЦыкIу. А
мэфэ дэдэм, пчыхэм, ахэр ра-
гъэблэгъагъэх социальнэ Ио-
фшIэм и Мафэ фэгъэхыгъэ
торжественнэ зэхэхэу Крем-
лэм щыкIуагъэм.

Теклоныгъэ а зэнэкъокъум
къыщыдзыхыгъэ Еленэ тэри
тыфэгъушIо.

ЖАКIЭМЫКЪО Аминэт.

Лъэпкъхэм я Унэу Москва
дэжэу Москoвскэ къэралыгъо
академическэ кIэлэцIыкIу му-
зыкальнэ театрэ Н.И. Сац ыцIэ-
кIэ щыгъырэ зэгъусэхэу кIэлэ-
цIыкIухэм якъэхуымэн и Дунэе
мафэ фэгъэхыгъэу спектаклэу
«Дюймовочка» зэрэплъыштхэ

ЦыкIу хэм ямэфэкIыгъ

билетхэр къафашэфыгъагъэх.
Театрэм Адыгэ Республикэм и
Представительствэу УФ-м и
Президент дэжъ щыIэм иIофы-
шIэхэм ясабыххэри щыIагъэх.
Алэгъугъэр зэкIэ ашIогъэшIэ-
гъоныгъ, театрэм идэхагъи агу-
рихыгъ.

Нэужым ансамблэу «Ады-
гэхэм» инахыкIэ куп хэтхэр я
IV-рэ Дунэе кIэлэцIыкIу фес-

тивалэу «Ступени мастерства»
зыфиIорэм хэлэжъагъэх. Адыгэ
гушыIэгъым «КIалэр гъаси,
хасэм щэ» еIо. «Адыгэхэр»
зыфиIорэ ансамблэм икIэшъо-
кIо цыкIу хэм ар къагъэщып-
къэжы — гъэсагъэх, лъэгъуп-
хэх, цыфыгъэ ахэлъ.

**АР-м и Представительствэу
УФ-м и Президент дэжъ
щыIэм ипресс-къулыкIу**

хыжъ мыш фэдэ мэщыт
икъуаджэ даригъэшIыхъэ шIо-
игъуагъ, ау игъо ифагъэп. Ары
Аскэр ишIушIагъэ къызып-
къырыкIыгъэр.

ПщыкIуыхаблэ апэрэ аза-
нэр щэджагъом къызыщэджэм
ыуж быслымэнэу а Иоф-
тхьабзэм хэлэжъагъэхэм нэмаз
мэщытыкIэм щызэддашIыгъ.

(Тикорр.).

Журналистхэм япресс-зекIогъу

**Шьолъыр къэбар лъыгъэлэс амалхэм яжурналистхэр
мэкъуогъум и 9-м Мыекъопэ районым икъушъхьэхэм
АР-м и МВД ригъэблэгъагъэх.**

**Иофтхьабзэр окIофэ илъэсныкъом зэрэхъэгъэ
ИофшIэным, реформированиер зэрэкIуагъэм илъэ-
ныкъо зэфэшъхьафхэм Адыгеим и МВД иминистрэу
Александр Речицкэр къатегушылагъ, журналистхэм
яупчIэхэм джэуапхэр къаритыжыгъэх.**

Пресс-зекIогъум къыдыхэлъы-
тагъэу, рафтингымкIэ Къыблэ фе-
деральнэ шьолъырым изэ-
Iухыгъэ чемпионат лъыплъэнхэ
амал журналистхэм яIагъ. А зэ-
нэкъокъум хэлэжъагъэхэм ащыщ
АР-м хэгъэгу кIоцI ИофхэмкIэ и
Министерствэ икомандэу «Реч-
ной дозор» зыфиIорэр.

ГъэшIэгъонэу къарагъэлъэ-
гъугъэхэм ащыщ бзэдджэшIа-
гъэхэр зезыхагъэхэр къэуыгы-
гъэнхэмкIэ СОБР-м икъулыкIу-
шIэхэм IэпэIэсэныгъэу ахэ-
лыр.

Александр Речицкэм зэрэ-
хигъэунэфыкIыгъэмкIэ, регио-
ным мамырныгъэрэ зыпкыты-
ныгъэрэ илъынхэр министр-
ствэм ипшъэрылъ гъэхъалэу щыт.
Шъачэ щыкIошт Олимпиадэр
щынэгъонч ыным пае профила-
ктическэ Иофтхьабзэхэр рагъэ-
кIокIых. Ащ епхыгъэу, респу-
бликэм икъушъхьэхэр зыдэщыIэ
чIыпIэхэм уплъэкIунхэр бэрэ
ащызэхашхэ.

Мы зэдэлэжъэн шIыкIаIэр
МВД-м исистемэ ипресс-къулы-
кIу зызэхашагъэр илъэс 29-рэ
ыкIи Адыгеим иминистерствэ а

къулыкIуэр зиIэр илъэс 19 (джы-
дэдэм пэшэныгъэ Гъомлэшк Бай-
зэт дызэрехъэ) зэрэхъухэрэм
афэгъэхыгъагъ. Гъомлэшк Бай-
зэт къызэриIуагъэмкIэ, ауужырэ
уахътэм пресс-къулыкIуым иIоф-
шIэн шIыкIаIэм тетэу агъэпсы,
иматериальнэ-техническэ зытет
бэкIэ нахышIу хъугъэ. МВД-м
ыкIи ащ иподразделениехэм
яIофшIэн зэрэзэхашэрэр гъхъэ-
ихыгъэу цыфхэм нэрылэгъу
къафашIы, информационнэ ама-
лэу аIэклэлтым зызэрэрагъэ-
ушъомбгъуштым ыуж итых.

Цыфхэм зэпхыныгъэ ады-
ряIэныр яIофшIэнкIэ анахь
гъэхъалэхэм ащыщэу зигугъу
къэтшIыгъэ министерствэм ипа-
щэхэм алыгъэ. Джащ пае мазэм
тIо районыхэм зэIукIэхэр ащызэ-
хашхэ.

Министрэм къызэриIуагъэм-
кIэ, цыфхэм яшIошIхэм заща-
гъэгъуазэ, ахэм мэхъанэ араты.
«ЦыхъэшIэгъу телефоным»
яIофшIэн хэушъхьафыкIыгъэу
лъэплъэх ыкIи къалтыIэсырэ дэо
тхыльхэр зэхамыфэу благъэ-
кIыхэрэп.

(Тикорр.).

Ханты-Мансийскэ зыкъышагъэлъагъо

Мэкъуогъум и 10 — 18-м «Бе-
зопасное колесо-2012»-рэ зы-
фиIорэ Урысые зэнэкъокъоу
Ханты-Мансийскэ щыкIорэм
гъогузекIонымкIэ ныбжьыкIэ
инспекторхэу (ЮИД) Адыгеим
икIыгъэхэр хэлэжъэх.

Республикэм щыкIогъэ зэ-
нэкъокъум иедзыгъохэм текло-
ныгъэ къащыдзыхыгъэхэр ары
ащ кIуагъэхэр. Джы ахэм мэфи
8-м къыкIоцI гъогурыкIоным
щынэгъончъэнымкIэ шIэныгъэу
аIэклэлхэр, гъогум узэрэщызе-
кIошт шIыкIэхэр, гъузжэбогъу
чIыпIэ ифэхэмэ зызэрагъэпсы-
щтыр къагъэлъэгъошхыгъ. Пэ-
шIорыгъэшъэу къызэралты-
тагъэмкIэ, нэгырэ 350-рэ фэдиз
хэлэжъэщт, илъэси 10 — 12 зы-

ныбжь еджакIохэр Урысыем
ишъолъыр зэфэшъхьафхэм
къарыкIышхыгъ.

АР-м и ГИБДД ипресс-къу-
лыкIу къызэрэщытаIуагъэмкIэ,
Адыгеим илIыкIор Мыекъопэ
районым ит гурыт еджапIэу
N 20-м иныбжьыкIэ команд ары.
Республикэм щыкIогъэ зэнэкъо-
кIухэм ахэр бэрэ къащыхэщы-
гъэх ыкIи мы илъэсми кIлэх
дэгъухэр къагъэлъагъохи, нэмыкI
командэхэм апэ ишъыгъэх.

ГИБДД-м и ГъэлорышIапIэ
ипашэ игуадзэу Александр Кур-
па ыкIи зэхэщэн-аналитическэ
ИофшIэнымкIэ отделым ипашэу
БзэдджэжыкIо Мурат кIэлэцIы-
кIухэм адэкIуагъэх.

IЭШЪЫНЭ Сусан.

Автомобили 6 зэутэкIыгъ

Мы хъугъэ-шIагъэр Теуцожь районым ит къуаджэу Тыгъур-
гъой пэмычыжъэу къыщыхъугъ. Лъапсэ фэхъугъэр водитель-
хэм гулътэ къызэрэзыхамыгъэфагъэр ары, щынэгъончъагъэм
къыдилыгъэрэ шапхэу азыфагу иллын фэгъэр аукъуагъ.

АР-м и МВД ипресс-къулыкIу къызэрэитыгъэмкIэ, аварие
къэмыгъэхъугъэным пае Краснодар щыщ кIалэу илъэс 25-рэ зы-
ныбжьэу «Опель Астра» зыфиIорэ машинэр зезыфэштыгъэр
псынIкIу къэуцугъ. Ащ ыуж кыкIыштыгъэ «Хундай Акцентър»
хъугъэр игъом къыгурымыIоу, къеуагъ. А иномаркэм етIанэ
ВАЗ-21114-р къеутэкIыгъ. ЯплIэнэрэ автомобилэу къаIо-
щтыгъэм иводитель Иофым изытет къыгурыIуи къэуцун ылъэ-
кIыгъ, ау ащ къыкIэлъыкIоштыгъэхэр къяуагъэх.

Шъобж хыльэхэр ВАЗ-21099-м исыгъэ кIалэу илъэс 21-рэ
зыныбжьым хихыгъэх, ар сымэджэщым нагъэсыгъ. Гъогу хъугъэ-
шIагъэм фэгъэхыгъэу уплъэкIунхэр макIох.

Лъэшэу гухэкI тыхъоу Хьаткьо (Рэджэб) Фэтхы тыфэ-
тхьаусыхэ ишъхьэгъусэ дунаир зэрихъожыгъэм фэшI.

ХЪАТКЪО ллакъор.

МэщытыкIэ къызэIуахыгъ

Теуцожь районым ит къуа-
джэу ПщыкIуыхаблэ бэмшIэу
мэщыт къыщызэIуахыгъ. Ар
республикэмкIэ я 43-рэ хъугъэ.

Мэщытым икызыIухын фэ-
гъэхыгъэ зэхэхэм хэлэжъа-
гъэх Адыгэ Республикэм ыкIи
Пшызэ шьолъыр ащыпсэурэ
быслымэнхэм ямуфтIеу
Емыж Нурбий, район админи-
страцием илIыкIохэр, Адыге-

им ичIыпIэ зэфэшъхьафхэм
къарыкIыгъэ хьакIэхэр.

Зэрэхабзэу, КъурIаным щыщ
сурэхэм якъеджэнкIэ Иофтхьа-
бзэр аублагъ. Ащ къышыгу-
шыIэгъэ пстэуми хагъэунэфы-
кIыгъ зымылкъукIэ мы мэщы-
тыр языгъэшIыгъэ пщыкIуы-
хьэблэ кIалэу Хьакъуй Аскэр
зэрэфэразэхэр. Щыгъуазэ тызэ-
рэхъугъэмкIэ, Аскэр ышна-

КОММУНАЛЬНЭ ФЭЮ-ФАШЭХЭР

Зигугу кьэтшышт те-мэм пэублэ фэтымышлэу тыкытегушылэн тлэкышштэп. Сыда плэмэ хэгъэгум зэкIэ цыфэу исхэм ящылэкIэ амалхэм язы-тет типашэхэм политикэу зэ-рахьэрэм фэмыкложын ылэкышштэп. Шысэхэм уалгыхьунэу ищыклагьэп, ахэр тапашьхэ нафэу кьеуцох. Хэдзынхэр жьугъэу кьызэкIэлъыкIонхэр зэрэщытыр, ахэр коммунальнэ фэю-фашэхэм якъэлэтыгъо лъэханэ (илъэсым икыхьагъум) зэрэтефэхэр, цыфхэр хэдзыплэхэм кьышэллэгъуае зэрэхьушхэр кьыдамылгытагъэу щытэп ыпэкIэ агъэфедэщыгъэ шыкIэр зэрахьокIи, тызы-хэхьэгъэ илъэсым икыхьагъум ахэр кьамы-лэтхэу, ащ иятIонэрэ кIэлъэныкыо икыхьа-гъум ахьынхэу загъэнафэм.

Джы федеральнэ ыкIи чыплэ мэхьанэ зилэ хэдзын пстэури кьызытэныкыгъэх, IэнатIэхэр зэфагощыгъэх. Зэралоу, псыкыплэм тыкьэ-сыгъ, тарифыкIэхэм тазытехьашт плалъэу бэдзэогъум и 1-р кьэблэгъагъ. Сыд фэдэ «шлухьафтынхэ» кьытпагъохьхэрэр, комму-нальнэ фэю-фашэхэм ятарифхэр инэу кьэлэтышхэ, ахэм язэхэгъэуцон сыд фэдэ шыкIа пылгыр? Мы улчIэхэм ыкIи ахэм яхьышхэр яджэуапхэр едгъотылIэхэ тшIонгъоу джырэблагъэ гушылэгъу тыфэхьугъ уасэхэмрэ тарифхэмрэ кьэралыгъо гъэорышIэн ахэлъхьагъэныкIэ Адыгэ Республикэм и ГъэорышIанIэ ипащэу Псылушэ Юсыф.

— Юсыф, илээс кьэс шылэ мазэм и 1-м коммунальнэ фэю-фашэхэм ятарифыкIэхэм тяжэщ-тыгъ. Мызэгъогум а шы-кIэр зэблэхьугъэ хьугъэ. Арэушхэр зыкIэхьугъэм сэ сшъхьэкIэ еплъыкIэу фысылэр ыпшъэкIэ кьы-щыхэзэгъэщыгъ. О кьыта-плэ тшIонгъоу тарифы-кIэхэр гъэнэфэгъэн-хэмкIэ шьуэзыгъозэрэ норматив шапхьэхэр ыкIи ахэр гъэнэфэгъэн-хэм шыкIэу пылгыр ары.

— Гъэрэкло Урысые Федера-цием и Правительствэ зэрехьэгъэ Iофыгъохэм апкь кьыкIэу, ком-мунальнэ фэю-фашэхэм ятариф-хэр гъэнэфэгъэнхэм шапхьэу пылгъхэм зэхьокIыныгъэхэр афэ-хьугъэх. Шылэ мазэм и 1-м ехьулIэу тарифыкIэхэр дгъэфедэ-дэщыгъэхэм, джы ахэр бэдзэ-огъум и 1-м кьышэжэщыгъ. Мыщ дэжыым кьышылогъэн фае тызыхэт илъэсыр имыкыгъэ ком-мунальнэ фэю-фашэхэм ятариф-хэр тIогъогъогъо зэрэзэхьокIы-шхэр: бэдзэогъум и 1-м ыкIи Iоныгъом и 1-м. Бэдзэр зэфы-щытыкIэ шылакIэм тытэтэу тэп-сэу. Осэ пстэуми зэхьокIыны-гъэхэр афэхьух, ахьхэм кIуачIэу иIэм кьышэкIэ. А зэпстэур лъап-сэ фэхьу коммунальнэ фэю-фашэхэм ятарифхэр кьэлэты-

гъэнхэм. Арышъ, федеральнэ гупчэм шаштэгъэ норматив ак-тхэм арыгуаэзэ, 2011-рэ илээс-ым ыкIэхэм аджэ тигъэоры-шIанIэ 2012-рэ илээсым ибэ-дзэогъу и 1-м кьышыублагъэу тарифыкIэхэм атехьэгъэным ехьылIэгъэ унашъо ышIыгъагъ.

— ТарифыкIэхэр гъэнэфэгъэнхэм сыда политикэу пылгыр?

— Политикэу пылгыр хэткIи гурылогъошIоу кьысшIошIы: ахьшэм кIуачIэу иIэр кьызырел-хьэрэм шIомыкIэу коммунальнэ фэю-фашэхэм ятарифхэр гъэп-сыгъэнхэр ары. Тызыхэт илээ-сым инфляциер проценти 6-м шIомыкIыштэу тыхэгъэу про-гнозхэр шагъэнэфагъэхэщ, ти-республикэ шьидгъэфедэрэ та-рифхэм кьахэхьышхэр проценти 6-м шIомыкIынуу дгъэнэфагъэ.

— Джы пчъагъэхэм та-щыбгъэгъуазэ тшIонгъу.

— Гъэстыныпхьэ шхуантIэм ыуасэ бэдзэогъум и 1-м кьышы-ублагъэу процент 15-м нэсэу кьыхэхьышхэр. Газ зы кубометрэм соми 3-рэ чапыч 69-рэ ыуасэгъэ-мэ, соми 4-рэ чапыч 25-м нэ-сышт. Джащ фэдэу унагъохэм агъэфедэрэ электричествэм ыуасэ проценти 5,08-у кьалэтышт, нэмыкIэу кьэплон хьумэ, зы ки-ловатт-сыхьатым пае соми 3-рэ

чапычи 6-рэ ттыштыгъэмэ, соми 3-рэ чапыч 24-м нэсышт, кьоджэдэхэм киловатт-сыхьатым пае соми 2-рэ чапыч 14-рэ атышты-гъэмэ, соми 2-рэ чапыч 26-м нэ-сышт. Мыщ дэжыым кьышы-логъэн фае адрэ коммунальнэ фэю-фашэхэу зитарифхэр джы-ри Iоныгъом и 1-м зыхьокIы-штхэм афэмыдэу, газымрэ элек-тричествэмрэ ятарифхэр илээсыр екIыфэкIэ зэрэзэхьышхэр.

Унэхэр кьызырагъэфабэхэрэм, псы стырым, чьылэм, канализа-цием, пыдзафэхэр дэщыгъэнхэм уасэу ялэштхэр фэю-фашэхэр тфэзыгъэцэкIэрэ организацие пэпчъ хэушъхьафыкIыгъэу те-лгытагъэу гъэпсыгъэ. Арышъ, псэупIэ пстэухэмкIи уасэхэр зэфэдэщыгъэ пIон плэкIыштэп.

Унэхэр кьызырагъэфабэхэрэм пае тарифхэм кьахэхьышхэр про-центи 6-м шIокIыштэп. Ащ нахь пыутэу зышгыгъэпсыгъэшт псэ-упIэхэри шыIэх. ГушыIэм пае, бэдзэогъум и 1-м кьышыубла-гъэу фэбэ энергиэм изы гигака-лорие тиреспубликэ осэ анахь макIэу щыриIэр сомэ 1116-рэ чапыч 67-рэ, осэ анахьыбэр сомэ 2420-рэ чапыч 23-рэ. Кубомет-рэм телгытагъэу пштэн хьумэ, сомэ 88-рэ чапыч 44-м ычIыплэ-кIэ соми 144-рэ чапыч 57-рэ зы кубометрэм пае ттышт.

Тызашьорэ псым ыуасэ кьы-хэхьышхэри проценти 6-м шIокIыштэп, ау псэупIэ пэпчъ уасэу щыриIэштхэр зэфэдэштэп. Ары пакIошъ, кьызышхьахьы-хьышхэри псэупIэхэм ахэтых. Тызашьорэ псым тиеспубликэ зы кубометрэм осэ анахь макIэу щыриIэр соми 9-рэ чапыч 73-рэ, осэ анахь иныр сомэ 19-рэ ча-пыч 41-рэ.

— ПсэупIэхэм уасэхэр ащызэфэмыдэнхэ зэри-лэкIышхэр кьэпIуагъ. Ащ лъапсэ фэхьурэр зэфэдэу пстэуми кьагуры-мыIон ылэкIышт. Арышъ, тарифхэм язэ-хэгъэуцон шыкIэу пы-лгыр ыкIи уасэхэр зэлъытыгъэхэр кьытфы-зэхэпфы тшIонгъу.

— ЫпшъэкIэ кьышысIуагъ коммунальнэ фэю-фашэхэр цыфхэм афэзыгъэцэкIэрэ пред-приятие пэпчъ хэушъхьафы-кIыгъэу телгытагъэу тарифхэр зэ-рэгъэпсыгъэхэр. Ахэр предпри-ятиехэм кьалгытэх, хьарджэу ашышхэр зыфэдизыр зыгъэнэ-фэрэ тхылхэр кьытахьылIэх. Цыфхэм уасэхэр тыгъэнхэмкIэ амалэу ялэхэр кьыдэтлгытэхэзэ, зэхэгъэуцогъэ уасэхэр тэуплэ-кIух. ИмышыкIагъэу телгытагъэ горэхэр кьызыхьафэхэкIэ хэтэ-гъэкIыжыкы. ЗэкIэри шапхьэхэм арыуцагъэ зыхьукIэ тэхьыхьы ыкIи ащ ыуж дэх имыIэу тариф-хэр агъэцэкIэжыкынахь фае. Псэ-упIэ зэфэшъхьафхэм ащылэ пред-приятиехэу а зы фэю-фашIэр зыгъэцэкIэхэрэм ятарифхэр зэфэмыдэхэу мэхьу. Сыда ар зэ-лгытыгъэр? ГушыIэм пае, зы ко-тельнэм газкIэ Iоф ешIэ, фабэр зылэкигъэхьэрэ унэхэр зэпэб-лагъэх, фабэр зэрыкIорэ трубэ-хэр кIыхьэхьохэп, фабэмкIэ чIэнагъэу ышIырэр нахь макI. Ащ фэдэ котельнэм итарифхэр нахь мэкIэнхэ ылэкIышт. Адрэ котельнэу кудэкIэ, шIомыкIкIэ е нэмыкI гъэстыныпхьэ лъапкь-кIэ Iоф зышIэрэм игъэстынып-хьэ нахь лъапIэу кьыфэкIу. Джащ фэдэу унэхэр котельнэм пэчыжъэхэу, фабэр зэрыкIохэрэр ащ елгытыгъэу нахь кIыхьэхэу гъэпсыгъэмэ, фабэр унэм нэсы-фэкIэ чIэнагъэу ышIырэр нахьы-бэшъ, котельнэм ыкIуачIэ бэкIэ

нахь инэу Iоф ышIэн фаеу мэхьу, гъэстыныпхьэу ыгъэфедэ-рэр нахьыб. ЗэкIэ ахэр тарифым хэлгытэгъэнхэ фаеу щыт ыкIи итарифхэр кьылэтынхэ фаеу джа-ры зыкIэхьурэр. Джащ фэдэ тыза-шьорэ псымкIи. КIэкIэу кьэплон хьумэ, инфраструктурэм гъэп-сыкIэу иIэм бэ елгытыгъэр.

— Тарифхэр шьоухэсы-хэшъ, хэбзэ унашъо ялэу мэхьу ыкIи хэти ахэр ыуьонхэ фитэп. Арэу щытми, коммунальнэ предприятиехэм тарифхэр зэрагъэцэкIэжыкыхэрэр зы-горэм еуплэкIуа?

— Прокуратурэм зедгъэзэ-гъыгъэ, коммунальнэ предпри-ятиехэу цыфхэм фэю-фашIэхэр афэзыгъэцэкIэхэрэм яIофшIакIэ зэрэзэхьагъэр, тарифхэр зэра-гъэцэкIэжыкыхэрэр уплэкIугъэ-ным ехьылIэгъэ план зэхэтэгъэ-уцо. А планым тегъэпсыкыгъэу псэупIэхэр кьэцэкIухьэх, тэуп-лэкIух, зифэшъуашэхэм пшъэ-дэкIыжъ ятэгъэхьы.

— ШыкIагъэхэр кьыхэхьыгъэщыхэу кьыхэкIыгъа?

— Гъэрэклоуи мыгъи уплэ-кIунхэр зэхэтэгъагъэх, шыкIа-гъэхэри кьыхэдгъэщыгъэх. Шыпкьэ, тарифхэм адэхьынышъ, бырсыр кьызыфыхьыжыкынуу хэти фаеп. Ау нахьыбэу зышъ-хэукохэрэр фэю-фашIэу афа-гъэцэкIагъэр зыфэдизыр агъэу-нэфы зыхьукIэ ары. Агъэфедэ-гъэр зыфэдизыр кьэзылгытэрэ приборхэм кьырадзагъэр тэрэзуу амытхэу е приборхэм тэрэзуу Iоф амышIэу кьыхэкIы. НахьыбэмкIэ ащ фэдэу зышъхьурэр кварти-рабэу зэхэт унэхэм зэкIэ ащ щыпсэхьэрэм агъэфедэгъэр зы-фэдизыр кьэзылгытэрэ прибор-хэу ахэтхэм кьырадзагъэхэр кьалгытэхэ зыхьукIэ ары.

— Кьытфэплотагъэхэр кьы-зэфэпхьысыжыкынахь хьу-мэ, сыда кIэкIэу кьяплэ-лэжыным плэкIышхэр?

— Джыри зэ кьэIожыгъэмэ хьушт бэдзэогъум и 1-м кьышы-ублагъэу зэкIэми дгъэфедэшт тарифхэм илээс телгытэу кьа-хэхьагъэр проценти 6-м зэрэ-шIомыкIырэ ыкIи илээсым кьыклопI Урысыем инфляциер зэрэщыгъэпсыгъэнуу агъэнэ-фагъэм ар зэрэдишхэрэр. Джащ фэдэу пстэуми анаIэ тырадзэмэ хьушт газымрэ электричествэм-рэ хэмьтхэу, адрэ коммунальнэ фэю-фашэхэм ятарифхэм джы-ри Iоныгъом и 1-м тазэрэхэп-лэжыкышхэр.

Дэгушылагъэр
СЭХЪУТЭ Нурбий.

ПЕНСИЕХЭМКIЭ ФОНДЫМ ШЪУЩЕГЪЭГЪУАЗЭ

Урысые Федера-цием ПенсиехэмкIэ ифонд ыгъэцэкIэрэ пшъэрылхьэм ате-тэу пенсие зэрэты-рэ пстэуми жьоны-гуаклэм телгытэгъэ пенсиехэр, ыпэкIи ренэу зэрэщытыгъэм фэдэу, ипIалъэм ехьулIэу алыагъэлэсыгъэх.

УФ-м ПенсиехэмкIэ ифонд ибюджет кьыхэкIырэ пенсиехэр ыкIи пособиехэр зылукIэхэу тиреспубликэ щыпсэхьэрэр нэб-гырэ мини 181-рэ е Адыгеим исхэм япро-цент 41-рэ мэхьух. ЖьоныгъокIэ мазэм пенсионерхэм ыкIи фэгъэкIотэныгъэ зилэ куп зырызхэм зэкIэмкIи ахьшэу афатIуп-щыгъэр сомэ миллиардрэ миллион 221,5-рэ. Илээсым пыкыгъэ мэзитфыр пштэмэ, ар сомэ миллиарди 5,5-м нэсыгъ.

Мыщ дэжыым тыгу кьэдгъэкIыжъмэ хьушт 2012-рэ илээсым имэзае и 1-мрэ мэлъфэгъум и 1-мрэ IофшIэнымкIэ пен-сиехэм проценти 10,6-у кьазэрэхьау-гъэр, социальнэ пенсиехэр мэлъыфэгъум и 1-м процент 14,1-у кьызыраIэтыгъэхэр. Джащ фэдэу мэлъыфэгъум и 1-м мазэ

ИпIалъэм ехьулIэу аратыгъэх

кьэс аратыгъэ ахьшэ тынхэр проценти 6-кIэ нахьыбэ хьугъэх. Ахэм ямызакъоу, Iоф зышIэрэ пенсионерхэм япенсиехэр, ежъ-хэр кIэлъэлунхэр имышыкIагъэу, шышъ-хьэлум и 1-м кьафалыгъэжышхэр.

Ветеранхэм
алъагъэлэсых

Мы мафэхэм УФ-м ПенсиехэмкIэ ифонд и Къутамэу Адыгэ Республикэм щылэм почтэмкIэ ыкIи пенсиехэр кьэ-зыхьахьхэрэ организациехэмкIэ кьы-кIыгъэ пенсиехэм ягъусэу Теклоныгъэм и Мафэ ехьулIэу зом иветеранхэм зэтыгъо шыкIэкIэ аратыгъэу агъэнэфэгъэгъэ сомэ 5000 ыкIи 1000 зырызхэр алыагъэлэсых.

Чыфэт организациемкIэ кьыкIыхэзэ пенсиехэр алызыхьхэрэ ветеранхэм нахь пасэу, жьоныгуаклэм, «теклоныгъэ» ахь-шэ Iахьхэр алыагъэкIагъэх. Ахэм афэдэ-хэу тиреспубликэ нэбгырэ 1639-рэ шэп-сэу. Урысые Федерацием и Президент

кьыдыгъэкIыгъэ Указу «1941—1945-рэ илээсхэм щылэгъэ Хэгъэгу зэошхом Теклоныгъэр кьызышъыдахьыгъэр илээс 67-рэ зэрэхьурэм ехьулIэу зэтыгъо ахь-шэ тынхэр ятыгъэнхэм ехьылIагъ» зыфилорэм тегъэпсыкыгъэу зэтыгъо ахь-шэ тынхэмкIэ фитыныгъэ зилэхэу Ады-геим нэбгырэ 10122-рэ шэпсэу.

2012-рэ илээсым жьоныгуаклэм и 5-м ехьулIэу зэрэщытыгъэмкIэ, Теклоныгъэм и Мафэ пае зэтыгъо ахьшэ тын етыгъэ-ным ифитыныгъэ зилэхэм япроцент 22-м ахьшэу атефэрэр аратыгъэхэагъ. ЗэкIэмкIи а Iофым сомэ миллиони 6-рэ мини 121-рэ пIуагъэхьагъ.

Зэрэтыхэрэр
нахьыбэ мэхьух

Мэкуоугум и 1-м ехьулIэу зэрэщы-тыгъэмкIэ, Урысые Федерацием Пен-сиехэмкIэ ифонд Урысыем щыпсэхэрэ унэгъо миллиони 3,65-м ны (унэгъо) мылгъ-

кум ехьылIэгъэ сертификат аратыгъ. Илээс зэкIэлъыкIохэм индексацие зэра-шъышхьыгъэм ишIуагъэкIэ, тызыхэт илээ-сым ны (унэгъо) мылгъкур сомэ мин 387,6-м нэсыгъ. Ар ятыгъэным фэшI ПФР-м 2012-рэ илээсымкIэ ибюджет сомэ миллиарди 162,7-рэ кьышъыдалгытагъ.

Нахьыбэмэ ны (унэгъо) мылгъкур зы-чIэсышхьыгъэ кьэщэщыгъэным е шыгъэ-ным фэшI чыфэу кьаIахьыгъэм пIуагъа-хьэ. Ны (унэгъо) мылгъкур зыпIуагъэхьан алъэкIышхьыгъэу законым ыгъэнафэхэрэм ащышхэу унэ кьыныгъохэр зэшIохьы-гъэным хэзылхьэхэрэр сертификат зилэхэм япроцент 75,5-м нэсы. Урысы-ер зэрэпсау пштэмэ, унэгъо мин 811-м унэ кьэщэщыгъэным фэшI чыфэу аш-тагъэхэр зэрэпсау е аш шышъ Iахь ны (унэгъо) мылгъкумкIэ агъэгъужыгъ. Зэ-кIэмкIи а кьыныгъом идэгъэжыкынахь сомэ миллиард 267-рэ пIуагъэхьагъ.

ПФР-м и Адыгэ республикэ Къутамэ
ипресс-кьулыкъу.

Шъхьэлэхъо Аскэр:

Хэт ыlorэм ишлэрэм имылгы-
тыгъэу, Сирием шыклорэ лэшэ
зэпэуцужьыр уцурэп. Ил'эсым
ехъугъ зыщыбырсырыр. Адыгэ цыфхэу
ащ хэцагъэ хъугъэхэм ащыцхэм яхэ-
кужъ, Адыгеим, къагъэзэжы ашлоргу.
Мы лорыгъом типашхэри, тиобще-
ственнэ организацие зэфэшхьафхэри
ымыгъэгумэкыхэу ыкли темыгушылэхэу
щытэп, ау цыфхэм якъэщэжыны лоры-
гъо къынэу зэрэщытым фэшл изэшлоры-
ни псынклэу лыклуатэрэп.
Адыгеим къэзыгъэзэжы зышлоргуоу
Сирием шыпсэухэрэм якъэкложьныклэ
лэпылэгъу афэхунхэм фэшл лорфхэбзэу
Адыгэ Республикэм шызэрахъэхэрэм
АР-м лэпкъ лорфхэмклэ, лэклиб къэрал-
хэм ащыпсэурэ тил'эпкъэгъу-
хэм адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли
къэбар жъугъэм иамалхэмклэ и Комитет

— Заом зыкызыщил'этыгъэ хэ-
гъэгоу Сирием шыпсэурэ тил'эп-
къэгъу купым Адыгеим къэкложь-
ны зэрэшлоргуор зэрытхэгъэ
писъмэ Адыгеим къызагъэхьым
Адыгэ Республикэм и Къэралы-
гъо Совет — Хасэм УФ-м и Пре-
зидентэу Д. А. Медведевым,
УФ-м и Федеральнэ Зэлуклэ Фе-
дерациемклэ и Совет итхьаматэу
В.И. Матвиенкэм, и Къэралыгъо
Думэ итхьаматэу С. Е. Нарыш-
киным, нэмыкл хэбзэгъэуцу ор-
ганхэм зафигъэзэгъагъ хэхэс
адыгэхэр яхэкужъ къэщэжы-
гъэнхэмклэ лэпылэгъу кыфэ-
хунхэу. Лорыгъоу рахыжыагъэм
къыдырагъэштэнэу ткъош рес-
публикхэм япашэхэми ял'элу-
гъагъэ, — кытылуагъ ащ. — Адыгэ
Республикэм и Лышхьэ УФ-м
и МИД, ащ ил'ыклогу Къыблэ Фе-
деральнэ округым шылэ Б.М. Ган-
жиевым, Къэбэртэе-Бэлъкъар
ыкли Къэрэщэе-Щэрджэс респу-
бликхэм япашэхэм упчлэжыгъуклэ
зафигъэзэгъагъ.

Адыгэ общественнэ организа-
циехэу УФ-м шызэхэцагъэхэм
Сирием ис тил'эпкъэгъухэм

ящылэклэ къызырелыхыгъэм, лэ-
ныкго пстэумкли чыплэ зэжъу
зэрифагъэхэм афэгъэхьыгъэ къэ-
бархэр УФ-м и МИД ил'ыклогу
ЮФО-м шылэ шэгъогогъо фа-
гъэхьыгъэх. Тхьаклушынэ Аслъан
АР-м и Премьер-министрэ, куль-
турэмклэ иминистрэ, лэпкъ
лорфхэмклэ, лэклиб къэралхэм
ащыпсэурэ тил'эпкъэгъухэм
адырлэ зэпхыныгъэхэмклэ ыкли
къэбар жъугъэм иамалхэмклэ и
Комитет итхьаматэ игъусэхэу Си-
рием ис адыгэхэм ялорф зытет
шыпкъэр зэрагъэштэнэу, хэбзэ
лорышлэхэмрэ общественностым
илыклогхэмрэ зыхэхэхэрэ работч
куп, нэужым зихэкужъ къэкложь-
хьхэрэм лэпылэгъу афэхушут
комиссиер зэхашгъагъэх.

— Ащ пшэрыл'эу зыфи-
шыжыгъагъэхэр гъэцэ-
клагъэ хъугъэхэ?

— Унашъоу шылагъэхэр ыгъэ-
цэклэагъэх, ахэм зэу ащыщыгъ Си-
рием ис адыгэхэм ящылэклэ зы-
тетыр къызырелыхыгъэхэм лорф
федеральнэ лыклогу купым Адыге-
им шыцэу нэбгырищ зэрэхэхъ-
гъагъэри.

итхьамаэу Шъхьэлэхъо Аскэр къатедгъэ-
гушылагъ.

— Сирием шылагъэхэм
ори, Аскэр, уахэтыгъ.
Ащ кышышъульэгъугъэ
пстэум тил'эпкъэгъухэр
гузэжъогъоу кышыжы-
гъэнхэ фаеу кышышъу-
гъэхьыгъэба?

— Ялорфхэр дэих. Зиунэ къа-
гъэуагъи, зицыф къаулыкыгъи,
жъалымыгъэклэ кызыдзэеклуа-
гъэхэи, гъэры ашлэхэу, нэмыкл
чыплэхэм кощыхуи кыыхэкы.
Адыгэхэр зышыпсэухэрэ чыплэ-
хэм къэралыгъом идзэрэ оппо-
зицием ыгъэфедэрэ лашэхэмрэ
щызэутэкых. Заор зэпагъэу,
иклэрыклэу къырагъэжыжы.
Арышъ, цыфхэм ялорфхэр нахъ
дэй мыхъухэмэ, нахышлу хъухэ-
рэп. Мэшлутим азыфагу дефа-
гъэх.

Ахэм ащыщхэу хэкужъым
къэкложьы зышлоргуохэм ялорф
кызымыгъэкырэр бэ. Гушылэм
пае, визэхэр зэрамыгъэпсышъу-
хэрэр, документхэр зымылэхэхэр
зэрахэтхэр, ахыщэр зэрафимы-
кьурэр, нэмыклхэри ахэм яушъ-
хьагъух.

— Аскэр, къэклогъэхэу е
къэкложьы зышлоргуохэу
кышышъуалэхэрэм лэ-
пылэгъу шызэрафэхьурэр
къытфэлуатэба.

— Тл'эпкъырэр зэклэ афэтэшлэ,
ОФМС-м, ДАР-м, ЦАР-м, Адыгэ
Хасэм ялорфхэишхэр тил'эпылэ-
гъух.

Апэу адыгэ цыф купэу, Сири-
ем кыикли, Адыгэ, Къэбэртэе-
Бэлъкъар ыкли Къэрэщэе-Щэрд-
жэс республикхэм къэкложьы-
хэмэ зышыпсэушхэмрэ зышы-
лэжышхэмрэ зэрагъэштэ ашлор-
гуоу къэклогъагъэхэм АР-м и
Правительствэ и Унэ тызашыло-
клэм ыуж къуаджэхэм адэлъ псэ-
уклэр ядгъэлъэгъунэу Мыекъо-
пэ, Шэуджэн, Теуцожь районхэм
тшэгъагъэх. Мэфэхьаблэ унэ
шашлын алъэкышхэм зэрагъэ-
шлагъ. ОФМС-м илорфхэишхэ
лудгъэклагъэх, ащ Урысыем играж-
данин ухъуном пае шлэгъэн фа-
ехэр къафилотагъ.

Тыгъужъ унагъом ясабийхэм
тхылхэр зэрамылэхэм кыыхэклэу
рагъэклынхэу шытыгъ. АР-м и
Правительствэ тел'элуи, УФ-м и
ОФМС ипашэ дэдгъэгъушылагъ
сабийхэр янэ-ятэхэм ягъусэхэу
охътэ гъэнэфагъэклэ Адыгеим
рагъэсынхэу. Къэбэртэе-Бэлъкъар
Республикэм шыц А. Къэжарэу
Федерацием и Совет хэтым мы
лорфхэмклэ инэу ишлуагъэ кыти-
гъэкыгъ.

Хабзэм ичылплэ органхэмрэ
ЦАР-рэ къуаджэу Мэфэхьаблэ
кызыгъэзэжырэ репатриантхэм
унэ зыгырашлэхьан чыгу къа-
шырагъэтыным ыуж итых.

Джы хэкужъым къэкложьырэ
цыфхэм лэпылэгъоу арагъэгъо-
тырэм клэщаклог фэхунэу комис-
сияклэ зэхэцагъэ хъугъэ, ащ
Премьер-министрэу М. Къумпы-

лыр итхьамат. Ыпшгъэклэ зигугъу
къэтшыгъэ общественнэ органи-
зациехэм анэмьклэу репатриант-
хэр тишылаклэ хэгъэгъозэгъэн-
хэмклэ Адыгэ Республикэм лорф-
шлэнымыклэ ыкли социальнэ хэ-
хьоныгъэмклэ, гъэсэнгыгъэмрэ
шлэныгъэмрэклэ, псауныгъэм
икъэухъумэнклэ, культурэмклэ,
экономикэ хэхьоныгъэмклэ ыкли
сатыумклэ иминистерствэхэми
яшлуагъэ къагъэклошт.

— Сирием кыкыжыыхэ-
рэм афэгъэхьыгъэу аужы-
рэ къэбарышлор шылэр
сыд фэда?

— Ар ахыщэ лэпылэгъуклэ унэ-
гъо заулэмэ тызэраделэгъэр ары.
Зэрэунагъоу зэхэтэу къэкложьы-
гъэ унэгъуитфэу фэтэрхэм ащы-
псэухэрэм унапклэхэм апауагъэ-
хьанэу сомэ мин шшырышлэ ят-
тыгъ. Джаш фэдэу, репатриант-
хэм апае иклэрыклэу зэхашжы-
гъэ шлушлэ фондым шыцэу Сири-
ем кыкыжыгъэхэу Мыекъуапэ
щеджэрэ студентхэм гъомылап-
хэхэр къырашфэныу сомэ мини
10 яттыгъ. Тапэкли тыналэ атед-
гъэтышт.

Гумэкыгъо хэфэгъэ тил'эп-
къэгъухэу къэзыгъэзэжыыхэрэм
апае зэхэтшэгъэ фондым, амалэу
ялэмклэ, ахыщэ ахэм къафырагъэ-
хьанэу цыфхэм Джэпсалгъэ афа-
шыгъ. Фондым игъэбаин зэрэ-
лаклогу кыхэлэжыагъэхэр, пред-
принимательхэу, цыф кызыр-
клогхэу зымыл'эу шыц кыыхэ-
зыл'эжыагъэхэр шылэх. Япчъагъэ
хэхьонэуи тэгугъэ.

— Шъуигухэлхэр кы-
жъудэхунхэу тышъуфэ-
л'эло.

— Тхьауегъэпсэу.

Дэгушылагъэр
ШЪАУКЪО Аслъангуащ.

ТХЫЛЪЫКЛЭХЭР

Адыгабзэр АР-м къэралыгъуабзэу ша-
штагъэми, ащ елытыгъэу бзэр агъэфедэу,
агъэлажэу пфэлоштэп. Ар зэклэ зыфэ-
кложьырэр адыгабзэм гум-пэмыгъэ зые
шыпкъэхэм зэрафырилэр ары. Къуаджи,
къали адэс тиныбжыкыклэхэм, клэлэджа-
клогхэм урысыбзэр нахъ ашлорлэрыфэгъу,
нахъ яклас, нахъ агъэфедэ. Ны-ты ныб-
жыкыклэхэри ахэм зэратегышхорэ шылэп:
ашл-амышлэми урысыбзэр ашлоршэу.

Ау хэт сьд ыломи, адыгабзэр ыкли ады-
гэ литературэр клэлэцыклогу ыгышлэхэм,
ублэлпэ классхэм ыкли апшгъэрэ клас-
схэм, еджэплэхохэм ащызэрагъашлэ. А
зэклэ кыдалыгътэзэ, усэн-тхэн амал зи-
лэхэри, тхаклогхэри, усаклогхэри адыгабзэ-
клэ матхэх, къадэхьурэри маклэп.

Адыгабзэр бзэ лэрыфэгъу дэдэп, ау бзэ
куу, бзэ дэхэ гъэшлэгъон, ащ идэгъугъэ-
дэхэагъэ зэхэозыгъашлэрэр художествен-
нэ тхылхэр ары.

Тиадыгэ клэлэцыклогу литературэ джыри
зы нэбгыраклэ кыхэхъуагъэу сэгугъэ, ар
къоджэ клэлэегъаджэу, тхаклогу, прозэмклэ
тхылы зытлущ кыдзэыгъэкыгъэу, джы
непэ клэлэцыклогхэм апае «Сэ лытаклэ
зэсэгъашлэ» зыфилорэ усэхэр зыдэт тхылы
клэрэклэ цыклогу тапашхьэ кызыл'эжы-
гъэ Ожэ Аскэрбий зыщыщыр Улап.

Шуныгъэ-гъэсэнгыгъэ лорф ил'эсипшл
пчъагъэхэм гуетыныгъэ хэлэу зэшлоры-
хэр Аскэрбий клэлэцыклогу гъэпсыклэ-
шыклэхэм, зеклуаклэхэм зэрэщыгуазэр
усэ пэпчэ ащызэхэошлэ. Сабыйхэр
игъорыгъозэ дунаим зэрэхэуцохэрэр,
къашлэжыгъэ пстэур аущтэу зэрагъашлэмэ
зэрэашигъор, псэ зыпыт пстэур агуклэ
зэрэяласэр — чэтыу, хьэ, бзыу, чэты,
мэлы, чэмы зыфэплоштхэр къызырагъэгъ-
унэхэрэр, тэгъэж-нэнэжыхэм ягушылэ фа-

Клэлэцыклогхэр ыгъэгъушлорытхы

бэхэр, япшысэхэр, тхыдэхэр зэрэашигъэ-
шлэгъонхэр, гушылэр зэхашлэу игъо-
рыгъоуи цыфы зэрэхъухэрэр Ожэ Аскэр-
бий усэ зэфэшхьафхэм къащырило-
тыкыгъ.

Тхылыр къызыл'эухы усэу «Ар ори
уидунай» зыфилорэм.

*Тыгъэ бзыр кыкыуидзыгъ,
Ощ пай ар, синэнау.
Бзыуэ оредыр къыхадзагъ,
Ощ пай ар, си Былау.*

*Ощх тклонсыр апчым къытеуагъ,
Къэтэдэж, сиклэлэцыклогу.
Атакъэр цагум кышылуагъ,
Ущылэмэ джы емыклогу.*

*Нэнэжэ пцэрыхьаплэм марыш ит,
Хьалыжыгъом ымэ къэу.
Тэтэжэ былымхэм жэуэ ахэт,
Шыхесэ лэгуи пкъэу.*

*Ори къэтэдэж зэ, сицыклогу,
Дунаир — уиунай.
Чы фабэм тыхъ, о лэпцлэ цыклогу,
Ар ори уидунай.*

Клэлэцыклогхэм апае усаклогу Ожыр
гушылэ фаби, гушылэ лэшлуи ашхьасы-
гъэп, ахэми къащыуцугъэп — усэ пэпчэ
имэхьанэ къызыл'эутихэр сурэтхэу Ас-
кэрбий иклагъэу Рустам ышлэгъэхэр члэ-
тых. Ахэм язакъоми, тхылы цыклогу бэклэ

нахъ шыуашлэ хъугъэ. Тежъугъэплэ, мы
къэспчъыгъэ усэм члэт сурэтшыгъэм:
пчэдыжыпэ ошъочапэм тыгъэр кышы-
лэгуагъ, шагу хъоо-пшаум, чыгышхо
жъау члэгъым чэтжыер члэтэкъуагъ, бын-
пашэр — Атакъэри ахэт; адыклэ гъогум
адыгэ кузэклэтыр шэгъэчэ, чыгъ шъхьа-
пэм тес къуанчлэхэми чэфыгъэр гум къы-
ралхьэ. Арышъ, усэр зикласэхэми, су-
рэтхэр зыгу ыштэхэрэми «Сэ лытаклэ зэ-
сэгъашлэ» зыфилорэ тхылыр атэгъэпсы-
хьагъ. Клэлэцыклогу ыгышлэхэми, еджа-
плэхэми ашагъэфедэн алъэкышт. Сабый-
хэм яадыгабзэ аузэнкынымыклэ, абзэ нахъ
бай хъунымыклэ Аскэрбий иусэхэр зыдэт
тхылыклогу лэрыфэгъу дэгъу афэхушут.

Тхылым кыдэхьагъэх усэхэу «Чэ-
тыу шырхэр», «Сэ лытаклэ зэсэгъашлэ»,
«Хьажыушыр», «Гъэтхэ ошхыр», «Ситэ-
тэжэ», «Къэлэубатэ иупчлэхэр», «Нэнэжэ
ылэгъушхо», ахэм анэмьклхэри. Ары пэпчэ
сурэт зэфэшхьафхэри игъусэх.

Сэ сишлоршлэ, Аскэрбий итхылыклогу
егъэдэжэн программэм елытыгъэу, ащ
диштэу гъэпсыгъэ. Темэ зэфэшхьафхэм-
кли ар зэтеуутыжыны плээкышт, зэклэ
тхылыр зыфэкложьырэр клэлэцыклогу
шылаклэм, цыфхэм, дунэешхом ащы-
шлэгъэныр, ныдэльфыбзэ-адыгабзэр шлу
егъэлэгъугъэныр ары.

Клэлэцыклогхэм апае усэ тхылы дахэр

«Качество» зыфилорэ тхылы тедзэплэм
пчъагъэмклэ 300 хъоу кышышхуауыгъ.
Тхылым икыдэгъэжыкыныклэ мыл'эу лэ-
пылэгъу езыгъэгъотыгъэхэу Лафыш Азэ-
мат ыкли анахъэу Долэ Долэтбий авто-
рым «тхьашъуегъэпсэу» арелэ.

«Адыгэ макъэм» ыцлэклэ Ожэ Аскэр-
бий итхылыклогу лэпнэмафэ ышлэнэу, са-
биймэ ал'элысыненэу, унэгъуабэмэ ашагъэ-
федэнэу, адыгабзэр нахъ дэгъоу аригъэ-
шлэнэу, тхылыеджабэ ыгъотынэу фэтэлэ.

МАМЫРЫКЪО Нурмет.

КЪОЛЪХЪЭ ТЫН-ІХЫНЫР КЪЭГЪЭУЦУГЪЭНЫР

ШІУАГЪЭ КЪЫТЫШТ

Бэдээр зэфыщытыклэ шылакэм Урысыер зытехьагъэм къыщыуб-лагъэу обществэм хэпшыклэу зыщызыушъомбгъугъэ къыныгъохэм ащыщ къолъхъэ тын-Іхыныр. ЗэкІэми тэшлэ сыдигъорэ лъэхъани ащ урихьыллэнэу зэрэщытыгъэр. Ау джы щыІэныгъэм ильэныкъо пстэуми ащ узэращыІуклэштым фэдэу лъэхъанэ къыхэкІыгъэп. КъызэрэтшІошырэмклэ, къолъхъэ тын-Іхыным зызэриушъом-бгъугъэм лъэпсэ шъхьалэ фэхъугъэ обществэр купитІоу гошыгъэ зэрэхъугъэр, ІэнэтІэшхо зылыгъхэм шъыпкъагъэри зэфагъэри ащыгъушэжыгъэу, мылкъум нахь пэблагъэ зэрэхъугъэхэр къызыфагъэфедээ зэрэхэбаикІыхэрэр, тхьамыклэхэр зэрэтхьамыклэу къызэрэнэжыгъэрэр. Хэти фад дэгъоу щыІэнэу, бай хъунэу. Ау мылкъум икълэлэжыклэ хэбзэ шапхъэхэм адиштэу щытын фае.

БлэкІыгъэ мэфэкум, мэкьюогум и 7-м, Адыгэ Республикэм и Прокуратурэ щызэхашэгъэгъэ «Іэнэ хъураер» а темэм, нэмыклэу къэпІон хъумэ, къолъхъэ тын-Іхыным инэшанэхэу бизнесым узыщыІуклэштхэр къыхэгъэщыгъэнхэм ыкІи дэгъэзыжыгъэнхэм ехьыллэгъагъ.

ГушыІапэкІэ ар къызэІуиухзэ, Адыгэ Республикэм и Прокуратурэу Василий Пословскэм зытегушыІэштхэ темэу агъэнэфагъэр къыІуагъ, «Іэнэ хъураер» хэлэжхэрэр нэІуасэ зэфыщыгъэх ыкІи бизнесообществэмрэ Прокуратурэм иІофышІэхэмрэ зэгъусэхэу къолъхъэ тын-Іхыным инэшанэхэу бизнесым узыщыІуклэштхэр къыхагъэщыгъэмэ, а тхьамыклагъом идэгъэзыжыгъын бэкІэ нахь псынклэу зэшІуахын зэралтэкІыштыр хигъэунэфыкІыгъ. КъызэриІуагъэмклэ, мы темэм ехьыллэгъэ нэмыклэу зэІу-кІи а мэфэ дэдэм Прокуратурэм щыкІуагъ. ПравэуухъумэкІо органхэм яІофышІэхэр зэІуагъа-кІэхи, къызэтынэкІыгъэ ильэсым иикІыгъохэм адэжэ ыкІи тызы-хэхъэгъэ ильэсым пыкІыгъэ пІалэм зэшІуахын фаеу щытыгъэ Іофыгъохэм ащыщыІу зылымы-Іэсыгъэхэу къэнагъэхэм ядэгъэ-зыжын тегушыІагъэх, зэрахъан фэе Іофыгъохэр агъэнэфагъэх.

«Іэнэ хъураер» хэлэжыгъэх республикэ Прокурорым истаршэ ІэпыІэгъоу джырэблагъэ агъэ-

нэфэгъэ Антон Герасимовыр, Прокурорым иІэпыІэгъухэу Максим Барзенцовыр, Максим Новоселецкэр, отделым ипашэу Николай Дорофеевыр, къалэу Мыекъуапэ и Прокурорэу Андрей Фатиныр, цІыфхэм ІофшІэн языты-хэрэм ярегиональнэ объединение «Адыгэ Республикэм ипромышленникхэмрэ ипредпринимательхэмрэ я Союз» зыфілорэм ипашэу, Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутатэу Игорь Ческидовыр, а организацием игъэцкІэкІо директорэу Александр Бесединыр, Адыгэ Республикэм и Сатыу-промышленнэ палатэ игенеральнэ директорэу Геннадий Нагорнэр, Адыгэ Республикэм и Автономнэ учреждение «Предпринимательствэ цІыкІум хэхьоньгъэ егъэшІыгъэнымклэ Адыгэ Республикэм и Агентствэ» зыфілорэм ипашэу БрантІ Рэмзэан, Кошхъэблэ бизнес-гупчэм ипашэу Дэгужые Заур.

ЗыІцлэ къетІогъэ пстэури Адыгэ Республикэм и Прокурор къыІуагъэхэм, ащ игуадзэу Максим Новоселецкэм къышІыгъэ док-

ладым ядэІугъэх, нэужым къэгъушыІагъэх. Хэти зыщылэжхэрэ лъэныкъом епхыгъэу къолъхъэ тын-Іхыным инэшанэхэу зери-хьыллэхэрэр къыхагъэщыгъэх. Лъэбгъушхо къарадзэу е занкІэу къаралозэ къуалъхъэ атын фаеу шІуагъанэхэу къыхэкІыгъэу щысэ къахыгъэп. Ау узымыгъэрэ-зэшт лъэныкъохэм арихьыллэхэу къызэрэхэкІырэр хагъэунэфыкІыгъ.

Максим Новоселецкэм къышІыгъэ докладым Адыгеим икълэлэхэм ыкІи ирайонхэм къолъхъэ тын-Іхыным инэшанэхэу къащыхагъэщыгъэхэм яхьыллэгъэ щысэхэр шигъэфедагъэх. Ары пакІошъ, правэуухъумэкІо органхэм яІофышІэхэри ащ хэцагъэхэу зэрагъэунэ-фыгъэхэр, Прокуратурэм судым рихьыллэгъэ даохэм атегъэпсыкІыгъэхэр ахэр зэрагъэщынагъэхэр хигъэунэфыкІыгъ. КъыІуагъ хэбзыхъухъэ органхэм аштэрэ норматив правовой актхэми щыкІагъэхэр яІэхэу къызэрэхэкІырэр, суд унашъокІэ ахэр дэгъэ-зыжыгъэнхэу фаеу зэрэхъурэр.

ГушыІэм пае, этил спиртэу процент 15-м ехъу зыхэт алкоголь продукцияер сыхъатыр 22-м къыщыублагъэу 11-м нэсырэ пІалэм ашэн фимытхэу зыгъэнэ-фэрэ законэу номерэу 397-рэ зытетэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм 2010-рэ ильэсым тыгъэгъазэм и 17-м ыштэгъагъэм иположени-ехэм ащыщхэр суд унашъокІэ зэхьокІыгъэнхэу фаеу хъугъагъэ. Джащ фэдэ нэшанэхэр муниципальнэ унашъохэми къахагъэ-щыгъэх, Прокуратурэм иорганхэм яунашъохэмклэ тырахъыжы-гъэх. Джащ фэдэу хъугъэ муниципальнэ образованиеу «Къалэу Мыекъуапэ» ипашэ ихэдзынхэр зыщыІэгъэхэу мафэу 2011-рэ ильэсым игъэтхэпэ и 13-м хэдзакІохэм апае сатыур зэрэзэхэ-щэгъэщтым ехьыллэгъэ унашъоу къыдигъэкІыгъагъэри. Законом зэрэдимыштэрэм къыхэкІэу ар техыжыгъэн фаеу хъугъагъэ.

«Іэнэ хъураер» хэлэжыгъэхэм щысэ зэфъшъафыбэу къахыгъэ. Нахьыбэмэ анаІэ зытырадзагъэ-хэм ащыщыгъэх хэбзэІахъ ор-

ганхэмрэ санэпидемуплэжкІу-нымрэ агъэтхъаурыхъэхэу къызэ-рэхэкІырэр.

Адрэ пстэуми афэдэу, БрантІ Рэмзэан ІупкІэу, зэхуугуфыкІы-гъэу, иепІыкІэхэр щэрыоу ыгъэпсыхъэу къэгущыІагъ. Ащ предложение къыхыгъэ мыщ фэдэ зэІукІэгъухэр темэ гъэнэ-фагъэхэм атегъэпсыкІыгъэу на-хьыбэрэ зэхашэхэзэ ашІынэу, бизнесым пылхъэр зэрихьы-лэхэрэ къолъхъэ тын-Іхыным нэ-шанэхэр нахь псынклэу дагъэзы-жыгъэнхэу алыкІыным фэшІ.

ЗэІукІэгъум иІофшІэн къызэ-фихьысыжыгъэ, республикэм и Прокурорэу Василий Пословскэм джыри зэ агу къыгъэкІы-жыгъэ бизнесым пылхъэр къолъ-хъэ тын-Іхыным инэшанэхэу зэрихьыллэхэрэр нахь псынклэу Прокуратурэм лъагъэІэсыхэ зыхъукІэ, а къыныгъом лъапсэ фэхъухэрэр нахь псынклэу къа-гъотынхэ ыкІи ифэшъошэ Іо-фыгъохэр зэрахъанхэ зэралтэ-кІыштыр, зифэшъуашэхэм пшъэ-дэкІыж зэрагъэхъыштыр.

СЭХЪУТЭ Нурбий.

Дунаим изытет уахътэ пэпчэ лэжыгъэ-шІэпІэ губгъом шъо зэфэшъхьафхэмклэ зыкызыблэхэу. Тызыхэхъэгъэ гъэмэфэ лъэхъаным ишъуашэ гъатхэми бжыхъэми афэшъхьаф. Непэ губгъом узыхъкІэ ана-хъэу нэм къыкІидзэхэрэр шъошэ гъожы-кІэ зыкызыфэпэхэрэ бжыхъэ хъэ хъасэ-хэр, коц хъэсэпкъ шъуантІэхэу шъхъэу къырадзыгъэхэм апыт хъэцыпэхэм кІы-фышъо къызытырагъаохэрэр арых. Ахэм къаголтых тыгъэгъэзэ ыкІи натрыф хъэ-сэ инхэу мафэ къэс тыгъэм зыфэзы-щэихэзэ нахь лъагъэу зыкызыІэтыхэрэр.

Республикэм иадрэ районхэм ялы-тыгъэмэ, лэжыгъэ зэфэшъхьафхэр ана-хьыбэу къызшагъэкІыхэрэ Джэджэ рай-оным бэмышІэу тызыщІэІэм къэтІэгъу-гъэх гъэмафэм ишъуашкІэ къыфапэхэу ригъэжыгъэхэу чыІлэхэр. Анахъэу тынаІэ зытетыздагъэхэр тыгъэгъэзэ ыкІи натрыф хъасэхэм культивацие зышІыхэу ахэт аг-регатхэмрэ губгъоуцупІэхэм бжыхъа-сэхэм яІухыжын шафагъэхъазырхэрэ комбайнхэмрэ.

Лъэгъунэу тІлэхэм ащыдгъэгъозагъ Джэджэ район администрацием мэкью-мэщымклэ иотдел специалист шъхьалэу

Гъэтхасэхэм адэлажъэх,
Іоныгъом зыфагъэхъазыры

Николай Малаховыр. Ащ къытфелуатэ гъэтхасэхэм япхьын зэрэзэхэщыгъагъэр, непэ ахэм зэраделажъэхэрэр, Іоныгъоу къэблэгъагъэм лъэныкъо пстэумкІи зы-зэрэфагъэхъазырырэр.

— Тапэрэ ильэсхэм ягъэпшагъэмэ, гъэтхасэхэр мыгъатхэ зышапхыгъэхэ чыІугъхэр хэпшыкІэу нахьыбэх, — къы-регъажэ тигушыІэгъу. — Ахэм ячылап-хъэхэр гектар мин 35-м ехъумэ арагъэкІу-гъэх. Ар анахъэу къызыхэкІыгъэр гъэ-рекІо бжыхъэ игъом амыпхышгъугъэхэ бжыхъасэхэу кІымафэм тыхъагъэхэм чы-Іэм зэрар зрихыгъэ ыкІи псыр зырыу-цогъэ чыІпІэхэу яІэхэм гъэтхасэхэр ащы-пхыжыгъэгъэнхэу фаеу зэрэхъугъэр ары. ПстэумкІи коцми, хъэми, рапсыми рай-оным чыІэм шигъэкІодыгъэу къэтІы-тагъэр гектар мини 7,5-м фэдиз. Ащ щыщэу коцыр гектар 1200-рэ, хъэр гек-тар 902-рэ, рапсыр гектар 5532-рэ. Зи-нахьыбэ районым шапхыгъэр тыгъэгъа-зэр ары. ПстэумкІи мыгъатхэ районым тыгъэгъэзэ гектар мин 27-м фэдиз хъа-зыр шапхыгъэ. Лэжыгъэр къэзытышт натрыфым рагъэубытыгъэр гектар мини 5,8-м кехъу.

— Гъэтхасэхэр къызэрэхэкІы-гъэхэм, непэ ахэм язытет уагъэрэзэнэу щыта?

— Апхыгъэ пстэуми афэгъэхыгъэу къэпІон хъумэ, непэ гъэтхасэхэм теплэу яІэм уезэгъышт. Апэу апхыгъэхэм нахь лъагъэу зыкълэтыгъэ, бжыхъасэхэм зы-шахэкІодыкІыгъэ чыІпІэхэм ащапхы-жыгъэхэр нахь лъхъэнчалох. Ауужырэ ош-хыгъэу бэмышІэу районым щыІагъэхэм

гъэтхасэхэмклэ лъэшэу яшІуагъэ къэ-Іуагъ. Мы мафэхэм охътэ ошІоу къыхэ-кІыхэрэр агъэфедэхэзэ, шынэгъаІэмрэ тыгъэмрэ акІуачІэ зыкызыгъэІэтырэ уыжхэрэ культивацие ашІыхэзэ хъасэ-хэм ахагъэкІодыкІых.

— БэмышІэу къехыгъэ ошъур шъуирайон къылыІэсыгъэба?

— Ары, ООО-у «Дондуковскэ элева-торым» коц гектар 50 ишІуагъэ къэмы-кІожыгъэу ыгъэкІодыгъэ, коц гектари 100-м зэрар шІукІае щырихыгъэ. Натрыф гектари 150-ри щыкІапхыкІыжыгъын фаеу хъугъэ. Джащ фэдэу хъызметшІапІэм итыгъэгъэзэ гектар 250-м тІэкІу ехъоу ошъум ыутыныгъ.

Гъэтхасэхэм ятегушыІэн тэухышъ, бжыхъасэхэм непэ язытет, ахэм яІухы-жын зызэрэфагъэхъазырырэм ягугъу къышІынэу тигушыІэгъу телъэу.

— Бжыхъасэхэм яІагъэх чыІпІэхэр пІокІэ хъазырхэу е тызхэт уахътэм ахэр зытетынхэу фэе шапхъэм лыкІлэмыха-гъэхэу, — еІо Николай Малаховым. — Ауужырэ мафэхэм къешхыгъэ ошхыгъэм зэкІэ тибжыхъасэхэр нахь къызэгурагъэ-Іожыгъэх. Тапэрэ ильэсхэм афэдэу лэ-жыгъагъэ къатынэу бжыхъасэхэм гугъапІэ ятымылэгъуІлэми, ильэсэу тызыхэтыр чыІопсым изытеткІэ уигъэрэзэнэу щы-мытми, игъом тэрэзэу Іуахыжхэмэ, гек-тар телытэу центнер 40-м къышчымыкІэу къырахынэу тичыІугълэжхэр мэгугъэх.

— Бжыхъасэхэр зэрэІуахыжы-щтхэ техникэм непэ изытет уигъэрэзэнэу щыта?

— Къызэритыздэрэмклэ, зэкІэ бжыхъа-

сэу къагъэкІыгъэр чІэнагъэ фэмыхъоу игъом Іухыжыгъэным фэшІ комбайнэу ищыкІэгъэштым фэдиз районым иІ. Фэшъ-хьаф чыІпІэ кыкІэу комбайнэу ІэпыІэгъу мыгъэ тищыкІагъэ хъунэу сыгугъэрэп, фермерхэм ащыщ горэм а шІыкІэр ымы-гъэфедэштмэ. Іоныгъор къэзыгъэпсын-кІэшт амалхэм ащыщ ІэкІыб хэгъэгухэм къащашІыгъэ комбайнэу дэгъу дэдэхэу про-изводительность ин зІлэхэм афэдэхэр анахь хъызметшІапІэ инхэу районым итхэм мымакІэу зэралэхэр. Ащ фэдэу къыхэб-гъэщыштхэм ащыщых хъызметшІапІэ тегъэпсыхъагъэхэу «Дондуковскэ элева-торыр», «Сергиевскэр», «Радугэр», «Вос-ходыр». Непэ ехъулэу къэпІон плъэкІы-щтыр бжыхъасэхэр зэрэлутхыжыщтхэ комбайнэхэм япроцент 90-рэ фэдиз Іо-ныгъом зэрэфэхъазырыр ары. Адрэхэм ягъэцкІэжыгъын мэфэ зауІэкІэ аухыным игугъапІэ щыІ.

— Тхьапша Іуахыжын фэе бжыхъасэу районым иІэр?

— Хъэр гектар мини 4-м фэдизмэ, ко-цыр гектар мин 19-м лыкІлэмыхапэу лэжыгъэр ашыІуахыжын фаеу ары къыгъэлэгъуагъэр комиссиеу лэжыгъэ хъасэхэм яуплэжкІун зэхэзыщыгъагъэм.

ТиздэгъушыІэгъу зытэухым районым игубгъо ичыІпІэ зэфэшъхьафхэм тащыІагъ, гъэтхасэхэм ыкІи бжыхъасэхэм ащыщхэм язытет тыкълэпІыгъэ. ОАО-у «Агроком-плексэу «Джаджэ» зыфілорэм инатрыф хъасэу гектар 90-рэ хъурэр культивацие зышІырэ механизаторэу Анатолий Миро-новым мыщ хэт сурэтыр къытетхыгъ.

ЛІХЪУСЭЖЪ Хъаджэртбий.

Археологэу, искусствоведэу, шIэныгъэлэжъэу ЛэупэкIэ Нурбый кызыхъугъэр илъэс 75-рэ хъугъэ

ГушчыIэ фабэхэр фалуагъ

Мэкъуогъум и 7-м 2012-рэ илъэсым гуманитар ушэтын-хэмкIэ Адыгэ республикэ институтэу Т. КIэрашэм ыцIэ кIэ шытым зэлышIэрэ археологэу, искусствоведэу, тарихышIэныгъэлэжъэу, доцентэу ЛэупэкIэ Нурбый Хъазизэ ыкIор кызыхъугъэр илъэс 75-рэ ыкIи итворческэ IофшIагъэ илъэс 50 зэрэхъугъэм фэгъэхьыгъэ мэфэки зэхэсыгъо шыагъ.

Ащ хэлэжъагъэх ЛэупэкIэ Нурбый IофшIэгъухэр, иныбджэгъухэр, игупсэхэр, илахьылхэр, Мыекъуапэ дэт апшгъэрэ еджэпIитIумэ — Адыгэ кIэралыгъо университетым ыкIи Мыекъопэ кIэралыгъо технологическэ университетым кIарыкIыгъэхэр, ныбжыкIэхэр, СМИ-хэм яIофышIэхэр.

Мэфэки IофшIабзэр кызыIуихыгъ ыкIи зэришагъ АРИГИ-м идиректорэу, филологие шIэныгъэхэмкIэ докторэу, профессорэу Бырсыр Батырбый. Илъэс 40 хъугъэу ышIэрэ Нурбый икIэхъукIэ, иеджакIэ, шыIэныгъэм зэрэхуэцогъэ шIыкIэм, ицIыф гъэпсыкIэ, иIофшIакIэ, игупшысакIэ гъэшIэгъонэу, кIэкIэу кIагегушыIагъ. Имэфэки иныкIэ, АР-м инаградэу, медальэу «Адыгеим и Щытхъузехъ» зыфиIорэр кызырэфэгъэшъошагъэмкIэ ыгу кыдеIэу фэгушыагъ.

ТэхъутэмькIэе районим ит кIуаджэу Щынджые шыпсэухэрэр лъытэныгъэ кыфашиIэу кызырэфэгушIохэрэр кыIуагъ. Шы сурэт нэпэпIыгъэр ЛэупэкIэм ахэм ацIэкIэ ритыжыгъ.

АРИГИ-м идиректор игуадзэу Пэнэшъу Аскэр зэхэхэр

псэлъэ фабэкIэ лъыгъэ-кIотагъ. Зэрэхабзэу, доклад тхьэпэ Iужьухэм кIэ-джагъэп, ыгукIэ икIэсэ иIофшIэгъу зэрильгъоу, зэрэзэхышIыкIэу зэрэ-цIыф хьалэл гупшIанэр, шэнышIор, чэфыр, гукIэ-гъушIэр шысэхэмкIэ кыIотагъ. ЛэупэкIэм шыIэныгъэр зэрикласэр, сыдкIи, хэткIи гумышIуныгъэ зэримылэр ахэм кIахэщыгъ. Археологие науку зыпылтым ишIуагъэкIэ, адыгэ лъэпкы-жъым ехьылIагъэу ышIэрэр зэрэбэм, лъэпк шэ-хэбзэ гъэшIэгъонхэу цIыф кымышIэжы-хэрэр кызырэгъэгъунэ-хэрэр, цIыф сакъэу, Iуп-кIэу, Iушэу зэрэщыгъ, зыхэт коллективым зэри-гъэлапIэрэр, мы институтым имурад кызырэгъэгъунэ-хэрэр Аскэр кыIуагъ.

ЛэупэкIэ Нурбый Темыр Осетием кызыхъугъ, щапIугъ. Ятэ Хэгъэгъу зэошхом зыхэкIуадэм ежыр сабынгъ, янэрэ ышIыпхэу нахьылхэрэ иIэхэу кIэтэджыгъ, зыфежыэрэ Iофыр, рихъухагъэр гъунэм нэзыгъэсырэ цIыфхэм ащышI. Ыныбжэ илъэс 19 зэхъум Нурбый ылапсэ, илIакъо, зыцIышхэм нахь акIэупчIэ хъугъэ, зэкIэ ищыIэныгъэ илахьылхэм ыкIи Адыгеим афэгъэзэгъагъ. Ленинград дэт художественнэ-изобразительнэ искусствэм иинститутэу Репиным ыцIэкIэ шытым щеджагъ, кыуыгъ. Сэнэхьат гъэнэфэгъэ иIэ зэрэхъугъэми икIоу ыгъэгупсэ-фыгъэп, Адыгеим кыгъэгъэ-

жыгъ, зы адыгэ гушчыIэ закъуи (янэ урыс) зымышIэрэ ЛэупэкIэм гушхо зэриIэр мыгъуащэу, адыгэбзэ гушчыIакIэр анахъэу зэрегъашIэ, ащи изакъоп, иуры-сышIэ — Викторыр адыгацIэкIэ — НурбыйкIэ зэбларегъэхъужы, зэкIэ адыгэ лъэпкы-жъым кырыкIогъэ-кырышIагъэм гупсэф кыратырэп, ренэу агъэгумэкIы, ыгукIэ зэлыагъ. Мэлъыхъо, кыгъоты, егъэунэ-фы, зэрегъашIэ. Уахътэр зы чыпIэ итырэп, цIыфыри ащ фэд — хэхъо, зештэ, зыкызыIуехы. Игъорыгъозэ ЛэупэкIэ Нурбый шыIэныгъэ-шIэныгъэ лъэны-кIуабэмэ закъышIызIуихыгъ. ЗэлыашIэрэ археолог, шIэны-гъэлэжъ, искусствовед, доцент хъугъэ. ЛIы гъэсагъэм илъэсы-бэм кыакIоцI археологие са-угъэт 92-рэ АдыгеимкIэ кы-хигъэщыгъ, ахэмкIэ научнэ

статьяхэр, тхылыхэр бэу ытхыгъэх, кыдыгъэ-кIыгъэх, сурэтышIэу ЛэупакIэм ежъ иунэе кыгъэлъэгъонхэр Ады-геими, Краснодар кра-ми блэгъоогъо ащызэ-хицагъэх, ахэм ягуапэу цIыфхэр яплъыгъэх, ав-торым шъхьэкIэфэны-гъэу, лъытэныгъэу фы-р-Иэм нахь хэхъуагъ. Лъэ-ныкIуабэкIэ зэхэкIэу творческэ IофшIэгъэххо зэрилэжыгъэм пае Лэ-упэкIэ Нурбый Хъазизэ ыкIом «АР-м искус-ствэхэмкIэ изаслуженнэ IофышIэшху» ыкIи мы мафэхэм республикэм инаградэ анахь инэу ме-далэу «Адыгеим и Щытхъузехъ» зыфиIо-хэрэр кыфагъэшъошагъэх. А зэкIэ Нурбый кылыжыгъэ шъыпкы, епэсыгъ.

Илъэс 75-рэ ныбжэ дахэр ыкIи илъэс 50 творческэ гъо-гур хэзыгъэуэфыкIыхэрэ Лэ-упэкIэ Нурбый бэ, бэ цIыфэу кыфэгушыагъэр, джыри кы-фэгушIорэр. Ахэр дэгъоу шы-гъуазэх ЛэупакIэм иIофшIакIэ, иIэпIэсэныгъэ, игупшысэ зэрэ-куум, зэрэгъэшIэгъоным. Нэб-гырэ пэпчъ Нурбый ехьылIэгъэ кIэбарэу кыIуатэрэ пстэур зэхэбгъахъомэ, тхылышхо хъушт.

Юбилярым агу кыдеIэу кы-фэгушыагъэх АКЪУ-м тари-хымкIэ ифакультет идеканэу, ежъ ЛэупакIэм истудентыгъэу, археологие экспедициехэм ды-шыIагъэу ПэкIэххо Нурбый, Адыгэ кIэлэгъэгъэ колледжэу Андырхъо Хъусенэ ыцIэкIэ

шытым идиректорэу Ацумыжъ Казбек, кыалэу Мыекъуапэ иад-министрации ыцIэкIэ урыс шьольыр географии обществэм ипашэу Игорь Огай, АР-м и Лъэпкэ музей иархеологэу Тэу Аслъан, республикэ институтэу шIэныгъэхэм зыщыхагъахъо-рэм идиректор игуадзэу Гъу-кIэлI Руслъан, АРИГИ-м ишIэныгъэлэжышхохэу Гъыш Нухъэ, Бэджэнэ Мурат, мы ин-ститутым иIофышIэу, профсо-юз пашэу ЕмIыль Разыет, врачэу, шIэныгъэлэжъэу, об-щественнэ IофышIэ чанэу, Адыгэ Хасэм хэтэу МэщфэшIу Нэдж-дэт. Ахэм зэкIэмэ ЛэупэкIэ Нурбый ышъхьэ филэжыгъэм нахьыбэ иадыгэ лъэпкэ зэрэфи-лэжыгъэр, зэрэфишIагъэр кIа-гъэтхыгъ, акылырэ нэхъойрэ зыхэлъэу, теубытагъэ ыкIи шIошъхъуныгъэ пытэ гъашIэм-кIэ зиIэ цIыфэу ЛэупакIэр алытагъ. КыгъэгъэшIагъэм зыфэшIушIэгъэ илъэпкы, иуна-гъо, ибынхэм адатхъэу, агъа-шIоу, алытэу, шIоигъом сы-дигъуи лъыIсэу гъэшIэ дахэкIэ фэхъохъугъэх.

ЛIакъом ыцIэкIэ ЛэупэкIэ Аслъан зэкIэ иунэкъош кы-фызэхъагъэхэм, идахэ зыIуа-гъэхэм «тхьашъуегъэпсэу» кыариIуагъ. ЛэупэкIэ Нурбый ишыIакIэ ыкIи итворчествэ афэгъэхьыгъэхэ слайд-филь-мэм, тхылы кыгъэлъэгъон иным ашIогъэшIэгъонэу цIыф-хэр яплъыгъэх.

МАМЫРЫКЪО
Нурмет.

Сурэтыр мэфэкиIы И-шъынэ Аслъан кызыцтыри-хыгъ.

СЭМЭРКЪЭУМ, ЛАКЪЫРДЫМ ЯКЪОГЪУП

Адыгэахэми ар якIас

Уахътэ сIэлэ, сэгъуIэ

Хъаджэт игъунэгъу дэжъ кIуагъэ шыбзэр кыыхьынэу. Унэм зехъэм столым сок бэн-кэшхо тетэу, зыдэкIогъэ гъу-нэгъоу Сарэт кIэлъырысэу ешъоу тефагъ. Хъаджэтэу ихьагъэм кыелъэгъу сок стэ-чан горэ ришъунэу.

— Хъау, хъау, ащ фэдэ уахъ-тэ сIэлэ, сэгъуIэ, — кыыриIуи, зы стэчан ешъуагъ.

— Ашъу, ешъу джыри, — кыелъэгъу ятIонэрэу, — зы стэчан уешъокIэ иIэшIугъэ кыэпIэна?

— Олахъэ ари мыхъун, ошIа сэ непэ IофшIэн зэтэхьагъэу сIэлэ, — риIуагъ Сарэт, ау ащ пае кымыгъанэу ятIонэрэ ыкIи ящэнэрэ стэчанхэми яшъуагъ. Сокэу зэшъуагъэр лъэшэу ыгу рихьыгъ, зы стэчаным адрэр лыкIоу ешъо, «олахъэ IофшIэ-нышхо сIэлэ непэ, уахътэ сIэлэ сышысынэу» ыIозэ.

Зэгъунэгъу бзылфыгъи-

тIумэ ягушыIакIэ бэрэ кIедэ-Iугъ кызыдэкIогъэ бзыл-фыгъэм ишъхьэгъусэ. ЕтIанэ фэмышыIэу шыбзахъэ кыэкIо-гъэ Хъаджэт кIеупчIыгъ Сар-рэт илI Исхьакъ:

— Арэп, Хъаджэт, уахътэ уиIэу укъэкIогъагъэмэ, сок стэчан тхьапша ипшъушты-гъэр?

Унаго
кыэуубытыгъакIа?

Хъусенэ пагор зыщэрэ ша-кIом дэжъ Iухагъ.

— Пагоу пщэрэр кыэу-убытыгъакIа? — еупчIы.

— Адэ кыэуубытыгъакI. Плъэгъурэба зэрэпIтIэраорэр, зызэрэриутэкIыжыэр?

— Адэ сид пае ынэхэр кы-мыплъэхэра?

— ОшIа, пшъыгъэшъ ары.

— Адэ сид пае мэххо кы-пыура?

— Пцэжыешъ ары.

Боу сыгу
рихьыгъ

Ахъмэт клубым кIуагъэ ип-хьорэльф Рузанэ игъусэу.

— А тэтэжъ, угу рихьыгъа концертэу кыатыгъэр? — еуп-чIы ипхьорэльф Рузанэ ятэжъ.

— Боу сыгу рихьыгъ, сип-шъашъ, — ыIуагъ Ахъмэт. — Ащ нахь сытхъэу сычъыагъэп мы тхьамафэми.

Сыга, врачэу
уегджагъа?

Ахъмэд иныбджэгъу купмэ ахэсэу Хъарунэ кIеупчIы:

— Ахъмэд, сыда врач Iэна-тIэр уиIэнэу кызыхъыгъэр?

— СицIыкIугъом сэнэхьатэу кыыхэхы сIоигъуагъэр су-рэтышIэу арыгъэ.

— Адэ сид пае врач сэнэ-хьат зэбгъэгъотыгъа?

— ОшIа, Хъарун, сурэтышIым ышIырэ сурэтым шыкIагъэ горэ иIэ хъумэ, зэкIэми кIахэщы. Ау

врачэу Iоф шIэ хъумэ, узIэзэгъэ сымаджэр пIэкIэлIыхъэмэ, кы-хэмышъэу агъэтIылы.

Уил рыпшIэжыынэу
тыркъо ила?

Фатимэ полицием кIуагъэ илI икIэтыкIэ шIомыгъэрэзэу.

— Уил рыпшIэжыынэу тыр-кыо горэ ила? — кIеупчIы.

— ИIэп, ау кыэжугъотэу кызыкIожыкIэ ащ тыркыо-шхо тесшэцт.

Агэ сыг пае зи
кымыIуагъ

Хъалидэ ипшъашъэ Илъэсы-кIэм ехъулэу ятэ кыфаригъэ-хыгъэ попугай кIолэн дахэ.

— Тят, попугаеу кыпфыз-гъэхыгъэр угу рехъа? — кы-фитего телефоннымкIэ Светэ.

— Ары, кысатыжыгъ, джаш-лъыпытэу сыукIи сшхыгъэ, — джэуап ретыжы Хъалидэ.

Уихъэ сицукъэхэр
кыыхьыгъэх

Хысэ пчэдъжыым жъэу игъу-нэгъу Амзанэ дэжъ кIуагъэ.

— ОшIа, Амзан, уихъэ си-цуакъэхэр кыыхьыгъэх, — ри-Iуагъ.

— Ащ фэдэ мэхъау, егъа-шIэм сихъэ цуакъэ шыгъэу кыэкIожыгъэп, — ыгъэшIа-гъоу кыыриложыгъ.

Зынари
кыэкIожыырэн

Аюбэ игъунэгъу Мосэрэ ежыыррэ чэу азыфагу. Аюбэ чэт шъэныкы фэдиз иI, ау Мо-сэ лъакъо кIэтэу зы чэт иIэп.

— ОшIа, Мос, сичэтхэм мафэ кIэси зыгорэ ащымыкIэу кыэкIожыхэрэп. Уишагу кы-дахьэхэкIэ сенэгъу, — лъэшэу ыгу кыеоу риIокIыгъ.

ХЪОДЭ Сэфэр.

«Черкессикэр» том 200 хъоу

Дунэе Адыгэ Хасэмрэ Къэбэр-тэе-Бэлыкъарымрэ зэгъусэхэу томыбэ хъушт тхылъэу «Черкессика» зыфиорэм икыдэгъэклын фежыагъэх.

— Энциклопедическэ сериехэу кыдагъэкыхэрэм ауж къинэштэп йофшлэгъэ инэу зыкыдэгъэклын ыуж тыхыагъэр, — ело Дунэе Адыгэ Хасэм иапэрэ вице-президентэу, «Черкессикэм» иредактор шъхьалэу Хъашуцлэ Мухьамэд. — Адыгэхэм афэгъэхыгъэ къэбарэу щылэр зэрэбэр кыдэплъытэмэ, зы проекткIэ ар кыизэрэмыгъэлъэгъошъуштыр гъэнэфагъэ.

«Черкессикэр» апэ томишъэ хъоу кыдагъэклынэу ары зэрэтыраубытэгъагъэр, ау тхыгъэу, къэбарэу щылэхэм захэплъэжхэм, том пчъагъэм зэрэхэгъэхъогъэн фаер къагуры-йуагъ. Ащ фэгъэхыгъэу бэмышлэу Дунэе Адыгэ Хасэм и Совет изэхэсыгъоу щылагъэм унашъоу шашыгъэмкIэ адыгэ тхылъхэр зычIэлъ библиотекэхэр том 200 хъоу кыдэкIышт «Черкессикэм» джы кыгъэбаиштых.

Апэрэу адыгэ лъэпкъым фэгъэхыгъэ тхылъ сериэ ин кызыдэкIыгъэр икIыгъэ илъэсыр ары. Ар зэлъашлэрэ политикэу ыкIи общественнэ йофышлэшхоу Къалмыкь Юрэ Хъамзэт ыкIом фэгъэхыгъагъ. ТыркуемкIэ Кавказ хасэхэм я Федерациерэ Дунэе Адыгэ Хасэмрэ йофхэм чанэу ахэлъжэрэ Къушъхэ Догъан имылыкукIэ ар кыдагъэкIыгъагъ.

— Сирием хэхъашт тхылъ-

хэр адыгабзэкIэ ыкIи урысыбзэкIэ кыдэкIыштых, том пэпчъ нэкIубгъо 700—750-рэ мэхъу. Тхылъхэм гъашIэм илъэныкIо пстэу: тарихыыр, этнографир, археологир, экономикэр, культурэр, искусствэр, спортыр къагъэлъэгъоштых, — кышIотагъ М. ХъашуцIэм.

«Черкессикэм» инахыбэр IэкIыб къэралыгъохэм ащыпсэурэ тилъэпкъыгъухэм афэгъэхыгъэшт, адыгэ цIыф цIэры-лохэм, политикхэм, общественнэ йофышлэхэм, творческэ интеллигенцием яхыллэгъэ къэбархэр тхылъхэм адэтыштых.

«Черкессикэр» арэп Дунэе Адыгэ Хасэмрэ Къэбэртэе-Бэлыкъарымрэ апэу кызыдэгъэкIырэ тхылъыр. Аужырэ илъэсхэм адыгэ тарихыыр културэмрэ афэгъэхыгъэ тхылъыбэ кыдагъэкIи, Урысыемрэ IэкIыб къэралыгъохэмрэ ащызэбгырыкIыгъэх.

НЫБЭ Анзор.

АДЫГЭМЭ ЯДУНАЙ

КЪЩР-м

Олимпиадэ цIыкIур рекIокIы

Къалэу Черкесскэ имэриэ ипресс-къулыкъу макъэ кызыр-ригъэлугъэмкIэ, республикэм икIэлэ шъхьалэ кIэлэцIыкIу йыгыпIэхэм ачIэс сабыхэр зыхэлъжэрэ Олимпийскэ джэгунхэр кышщызэлуахыгъэх. Къэлэ физкультурнэ-оздоровительнэ йофтхьабзэм ипрограммэ кыделъытэх кIэлэцIыкIухэр зэрэ-зэнэкъокъуштыгъэ джэгукIэхэр — кызыпэчъэштых, къэпкIэштых, къэлъэштых. Олимпиадэ цIыкIур мэфэ зауэрэ кIошт, шэу зэтеуыгъэшт, кIэлэцIыкIухэм зыкызырагъэлабгъорэм елгытыгъэу командэу зыхэтхэр агъэшIоштых.

Зэнэкъокъухэм командэ 15 кIэлэцIыкIу йыгыпIэ зэфэшъхьафхэм къарыкIыгъэхэу ахэлъжэх. Командэ пэпчъ олимпийцэ цIыкIуих, аныбжыкIэ илъэси 5 — 7 хъугъэхэу хэхъэх. Теклоньгъэ кыдэзыхырэ ко-

мандэхэм щытхъу тхылъхэм анэмыкIэу спорт Iэмэ-псыми къалэм ипашэхэм аратышт. ЗэкIэмкIи Олимпиадэ цIыкIу сабыи 100-м ехъу хэлажэ.

Машина- кIэхэр ща- угъоих

Автокомпаниеу «Дервейс-ым» автомобилыкIэу «Geely Emgrand» зыфиорэм фэдэ кыдыгъэкIэу ригъэжыагъ. Къэрэщэе-Щэрджэс Республикэм а модельм фэдэ машинэ 200 — 250-рэ мазэ къэс кышщыдагъэкIыгъэ ашIышт. Машинэхэр ащэфынхэу зырагъажьэкIэ, пчъагъэр 300-м нагъэсынэу мэгугъэх, нэужым сменэ пэпчъ автомашинэ 40 кыдыгъэкIыгъэ ышIышт.

МоделькIэр кызыщаугупшысыгъэр Китаир ары, ащ икы-хын компанием испециалистхэм аужырэ технологиякIэу щылэхэр щагъэфедэгъэх. Мэкьюогум и 4-м апэрэ машинакIэхэр заводэу «Дервейс-ым» иконвейер кытекIыгъэх, зыщаштхэ чIыпIэхэм дилерхэм анагъэсыгъэх.

Машинэр бгъэфедэнкIэ шы-нэгъончъэу щыт, кондиционер салоным ит, зэтегъэпсыхыагъ. АвтомобилыкIэм фэдэ шIэхэу цIыфхэм ащэфын алъэкIышт, ыуасэ сомэ мин 400-м кIэхъэ.

Зэнэкъокъу гъэшIэгъон

Кавказ шIэныгъэм, культурэм, зэдэлэпылэжыныгъэм я Фонд — КАФДАВ-м зэнэкъокъоу зехищагъэр адыгэ лъэпкъым итарихь ыгъэгумэ-кIырэ пстэуми афэгъэхыгъ, «сыадыг» зылоу дунаим щыпсэухэрэр зэкIэ хэлэжъэнхэ алъэкIышт. Зэнэкъокъур Урыс-Кавказ заом ыуж лъэпкъыр хэкужым зэрэрафыгъэм, нэужым ахэм ящылэкIэ-псэукIэ зэрагъэлпсыжыгъэм фэгъэхы-

гъэшт. Ащ хэлажэ зышIоигъохэм ятхыгъэхэр Iоныгъом и 25-м нэс зэнэкъокъур зэхэзы-щагъэхэм афагъэхынхэ фае. Телефоныр: 0 312 419 73 90, факсыр: 03 12 419 73 56, сайтыр кафдав@кафдав.ру

Анахь йофшлэгъэ дэгъуихыр зытхыгъэ нэбгыри 6-р ахьщэ шлухьафтынхэмкIэ агъэгущIоштых. Апэрэ чIыпIэр зыубытырэм доллар 2 800-рэ, ятIонэрэм — 1680-рэ; яшэнэрэм — 840-рэ; яплIэнэрэм — 420-рэ; ятфэнэрэмрэ яхэнэрэмрэ доллар 280-рэ зырыз аратыштых.

КЪБР-м

ЛэжъапкIэр — мин 15

Къэбэртэе-Бэлыкъар Респуб-публикэм тызыхэт илъэсым иапэрэ мэзиплI социальнэ ыкIи экономическэ хэхъоныгъэу ышIыгъэхэр зэфэхысыжыгъэх. Промышленностым зыфэбгъазэмэ, йофэу ашIагъэм, продукциеу кыдагъэкIыгъэм ыкIи йуагъэкIыгъэм кыкIэ-кIуагъэр икIыгъэ илъэсым егъэпшагъэмэ, проценти 126,5-рэ мэхъу.

Мэкъумэщ хызмэтым щылэжъэрэ организациехэм, фермер хызмэтшIаплэхэм, предпринимательхэм зэхэтэу сомэ миллиони 4-рэ мин 505,7-рэ зыосэ продукциеу кыдагъэкIыгъагъэм процент 20-м ехъукIэ ар нахыб.

ПсэолъэшIэхэми яIоф кы-щагъэклагъэп, гъэхьагъэу мыгъэ ашIыгъэр процент 35-кIэ гъэрэклорэ пчъагъэхэм анахыб. Щыфхэр зыщыпсэушт унэ 335-рэ ашIыгъ, ар квадрат метр-рэ мин 40-м ехъу. Къуаджэхэм ащатыгъэ псэупIэ унэхэр квадрат метр-рэ мин 13-м кIахъ.

Джащ фэдэу сатыушIыным, фэIо-фэшIэ зэфэшъхьафхэм ягъэцэкIэн пылъ цIыфхэми яIофшIэни ягъэхьагъэхэми ахэхъуагъ. Республикэм экономикэ хэхъоныгъэхэмкIэ и Министерствэ зэригъэунэфыгъэмкIэ, цIыфхэм ямэзэ лэжъапкIэ сомэ мин 15-м нэсыгъ.

ТЫРКУЕМ

НэтIабжъэм ыгъэсэщтых

Къалэу Анкара ирайонхэм ащыщэу Енимахьамэ итхьаматэ ишIоигъоныгъэкIэ мыщ курсхэр кышщызIуахыштых. Адыгэхэм ижыкIэ кышщегъэ-жыагъэу IэпIэсэныгъэу ахэ-лгыгъэхэр зыфэдэхэр ащ шеджэштхэм арагъэшIэштых. Лъэпкъ зэфэшъхьафхэм къахэ-кIыгъэ цIыфхэр курсхэм къа-кIолIэнхэ алъэкIышт. Ахэр езыгъэджэштхэр тыжыным йоф дишIэным, пкыгъоу зэфэшъхьафхэр хишIыкIыным тегъэпсыхыгъэ НэтIабжъэ Джанкъат ары.

Джанкъат ыш къалэу Мыекъуапэ «Тыжыны» ышIэу тучан кышщызIуахыгъ, ыши ежы-ми тыжыным хашIыкIыгъэ хьап-щыпхэр, Iэлынэхэр, нэ-мыкI пкыгъохэр ащ шеджэшт. Джанкъати я 90-рэ илъэсхэм илъэс зауэрэ Мыекъуапэ дэ-сыгъ, нэужым Тыркуеми, Иор-даниеми йоф ащишIагъ.

Енимахьамэ ипашэ илъэIу Джанкъат фиэгъэцэкIэнэу ыгъэ-гугъагъ. Курсхэу кызызIуахы-хэрэм ащ шьолотыным, цые-шIыным, уанэхэм ягъэдэхэн цIыфхэр шыфигъэсэштых. Ащ фэдэ IэшIагъэ зыIэу тилъэпкъэ-гъухэм ахэтыжыыр макIэ. Арышъ шъом, тыжыным, дышIэм пкыгъоу дэхэ дэдэхэр ахэзышIыкIыхэрэм яIэпIэ-сагъэ тыркухэм кызылэклагъэ-хьанышъ, агъэфедэнэу ягухэлъ.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ШЪАУКЪО Аслъангуаш.

